

QARABAĞ AZƏRBAYCANDIR

İlham

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzəldir

SƏS

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

Qəzet 1991-ci il yanvarın 11-dən çıxır

№ 075 (6275) 29 aprel 2021-ci il. Qiyməti 40 qəpik

"Əlinçə" Azərbaycan Xeyriyyə Cəmiyyətinin orqanı.

Bax 2

ABŞ dövlət katibi Entoni Blinken Prezident İlham Əliyevə telefonla zəng edib

Mustafa Şentop: "Ermənistan istər Azərbaycan, istərsə də region üçün təhdiddir"

Türkiyə Ermənistanın istər Azərbaycan, istərsə də region üçün təhdid, risklər yaradan, məsuliyyətsiz hərəkətlər edən dövlət olması qənaətinədir. AZƏRTAC Anadolu agentliyinə istinadla xəbər verir ki, bu fikirləri Türkiyə... Bax 7

HƏKİM AÇIQLADI: "İnsan təmiz hava vasitəsilə oksigen qəbul etməlidir"

Bildiyimiz kimi, Covid-19 pandemiyasının yayılmasının qarşısını almaq məqsədilə bütün dünyada, həmçinin Azərbaycanda bir sıra tədbirlər görülür. Günümüzdə ən aktual məsələlərdən biri də açıq havada maska taxmaqdır... Bax 12

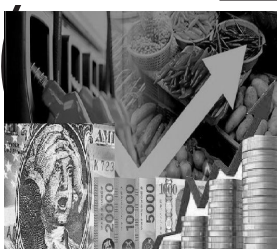
Zərifə Əliyeva - Böyük İnsan, Böyük Alim və Böyük Ana

Hər xalqın tarixində böyük qadınlar, böyük analar olur. Onlara ona görə böyük analar deyirlər ki, təkcə öz övladlarının deyil, bütün xalqın anası olurlar. Bu böyük insanlar öz həyatlarını xalqın sağlamlığına, xoşbəxt gələcəyinə həsr edirlər. Belə böyük qadınlardan... Bax 5

Ermənistanda qiymət artımı, maaş azalması: SƏBƏB?

Bax 13

Ermənistan tərəfinin təxribatları nəticəsində ötən ilin sentyabr ayının sonunda Dağlıq Qarabağda başlayan hərbi əməliyyatlar, müharibə işğalçı ölkəyə məğlubiyyətə yanaşı, böyük itkilər verib... Bax 13

Erməniyə xidmət edən antımilli toplum: AXCP-Müsavat "erməni soyqırımını" tanıdı...

Bu, gözələnən idi. Çünki AXCP-Müsavat Azərbaycanın uğurlarına, təcavüzkar faşist Ermənistanın istər 2016-cı ilin Aprel döyüşlərində, istər ötən il sentyabrın 27-də başladığı təxribatla bağlı ölkənin 50 siyasi partiyaları birlikdə... Bax 15

Laçında fransız izi: livanlı Çavuşyan kimdir?

Məlum olduğu kimi, Rusiya sülhməramlıları Xocavənddə nəzarət etdikləri bölgədə ermənilərdən faşist Qaregin Njdenin heykəlinin mayın 9-na qədər sökülməsi tələbini irəli sürüblər. SİA xəbər verir ki, artıq... Bax 6

ABŞ-ın Türkiyəyə xəyanəti - müttəfiqliyə yarasmayan davranış

Bax 11

Leonid Kalaşnikov: "Qərbi üçün region dövlətlərinin maraqları əsla veçlərinə deyil, hətta "onuncu yerdədir"

Bax 14

Kərim Benzema Çempionlar Liqasının tarixinə düşüb

Bax 16

ABŞ dövlət katibi Entoni Blinken Prezident İlham Əliyevə telefonla zəng edib

Aprəlin 28-də ABŞ dövlət katibi Entoni Blinken Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə telefonla zəng etmişdir.

ABŞ-in dövlət katibi Azərbaycan-ABŞ ikitərəfli münasibətlərinin inkişafına toxunaraq əlaqələrin daha da möhkəmləndirilməsinin önəmini bildirmiş, enerji təhlükəsizliyi, regional təhlükəsizlik sahələrində əməkdaşlığı qeyd edərək Cənub Qaz Dəhlizi layihəsinin

uğurla icra edilməsinin əhəmiyyətini vurğulamış, Azərbaycanın Əfqanıstanda sülhməramlı missiyada iştirakını yüksək qiymətləndirmişdir.

Telefon zənginə görə minnətdarlığını bildiren dövlətimizin başçısı Azərbaycan-ABŞ əlaqələrinin zəngin tarixə malik olduğunu qeyd etmiş, Cənub Qaz Dəhlizi layihəsinin icrasına verilən dəstəyə görə ABŞ hökumətinə bir daha təşəkkür etmişdir. Regional təhlükəsizlik sahəsində əməkdaşlığa toxunan Prezident İlham Əliyev Əfqanıstanda sülhməramlı missiyanın fəaliyyətə başladığı ilk mərhələdən

Azərbaycanın oradakı iştirakının önəmini vurğulamışdır.

Söhbət zamanı Ermənistan-Azərbaycan müharibəsindən sonrakı vəziyyətlə bağlı fikir mübadiləsi aparılmışdır. Prezident İlham Əliyev bu məsələ ilə bağlı Azərbaycanın mövqeyini çatdırmış, ölkəmizin ermənilər tərəfindən dağıdılan ərazilərində bərpa işlərinin həyata keçirildiyini qeyd etmişdir.

Prezident İlham Əliyev, eyni zamanda, regionda kommunikasiyaların açılmasının önəmini vurğulamış və uzun müddətli sülhün

təmin edilməsi ilə bağlı Azərbaycanın mövqeyini diqqətə çatdırmışdır. Prezident İlham Əliyev və ABŞ dövlət katibi ATƏT-in Minsk Qrupunun gələcək fəaliyyəti ilə bağlı da fikir mübadiləsi aparmışlar.

Telefon danışığı zamanı tərəflər Azərbaycanda demokratik proseslərin inkişafı, insan haqlarının təmin olunması, siyasi pluralizmin qorunması və təmin edilməsinin önəmini vurğulamışlar. Entoni Blinken bu il də "Azadlığa Dəstək Aktı"na 907-ci düzəlişin müvəqqə-

ti dayandırıldığını qeyd etmişdir.

Prezident İlham Əliyev bununla bağlı minnətdarlıq bildirmişdir. Azərbaycan Prezidenti, eyni zamanda, bu günlərdə ABŞ Prezidentinin dırnaqarası erməni soyqırımı ilə bağlı bəyanatı ilə əlaqədar qeyd etmişdir ki, Türkiyə Azərbaycanın yaxın dostu və müttəfiqidir, postmüharibə dövründə bölgəmizdə çox önəmli və müsbət rol oynayır və ABŞ Prezidentinin bu açıqlaması Azərbaycan rəhbərliyi və ictimaiyyəti tərəfindən nəzakətlə qarşılanmışdır.

“Qarşıda nəhəng iş durur və böyük bir ərazi tamamilə yenidən qurulacaq”

Prezident İlham Əliyevin Dünya İqtisadi Forumunun prezidenti ilə videokonfrans formatında görüşü olub

Aprəlin 28-də Dünya İqtisadi Forumunun prezidentinin təşəbbüsü ilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin forumun prezidenti Borge Brende ilə videokonfrans formatında görüşü olub. AZƏRTAC xəbər verir ki, Dünya İqtisadi Forumunun prezidenti Borge Brende forumun təsisçisi və icraçı sədri Klaus Şvabın salamlarını dövlətimizin başçısına çatdırdı.

Prezident İlham Əliyev Klaus Şvabın salamlarına görə minnətdarlığını bildirdi, onun da salamlarını Dünya İqtisadi Forumunun təsisçisi və icraçı sədrinə çatdırmağı xahiş etdi.

Görüşdə ölkəmizlə Dünya İqtisadi Forumu arasında uzunmüddətli səmərəli əməkdaşlığın həyata keçirildiyi bildirildi, bu əməkdaşlıq çərçivəsində Azərbaycanın Dünya İqtisadi Forumunun bir sıra təşəbbüslərində fəal iştirak etdiyi qeyd olundu. Vurğulandı ki, Azərbaycan ilə Dünya İqtisadi Forumu ölkəmizdə qeyri-neft sektorunun inkişafı sahəsində də uğurla əməkdaşlıq edir.

Prezident İlham Əliyev Borge Brendeyə işğaldan azad olunmuş ərazilərimizdə həyata keçirilən infrastruktur layihələri, investisiyaların cəlb olunması barədə məlumat verdi. Dövlətimizin başçısı bildirdi ki, həmin ərazilərdə yenidənqurma prosesi gedir, qarşıda nəhəng iş

durur və böyük bir ərazi tamamilə yenidən qurulacaq. Bildirildi ki, indi səylərin əsas istiqaməti ərazilərin yenidən qurulması olacaq və bu, həmçinin ölkə iqtisadiyyatının qeyri-enerji sektoruna, xüsusilə tikinti sahəsinə təkan verəcək. İki gün əvvəl “ağıllı kənd” konsepsiyası ilə yenidən qurulacaq kəndlərin təməlinin qoyulduğunu vurğulayan dövlətimizin başçısı işğaldan azad edilmiş əraziləri “yaşıl zona” elan etdiyini, həmin ərazilərdə “ağıllı şəhər”, “ağıllı kənd” konsepsiyasından istifadə olunacağını, şəhərlər üçün baş planların hazırlandığını, enerji is-

tehsalı, elektrik enerjisi, avtomagistrallar, dəmir yolları, hava limanları ilə bağlı infrastruktur layihələrinin həyata keçirildiyini dedi və bu sahədə Dünya İqtisadi Forumu ilə əməkdaşlığın perspektivlərinə toxundu.

Söhbət zamanı Azərbaycanda pandemiya ilə mübarizə sahəsində görülən tədbirlər də qeyd edildi, son günlərdə ölkədə sağlanların sayının artması müsbət amil kimi qiymətləndirildi. Azərbaycanda vaksinasıyaya başlanıldığı, əhalimizin 14 faizinin artıq peyvənd olunduğu bildirildi, pande-

miya ilə bağlı ölkəmizin təşəbbüsü ilə çox vacib və global tədbirlərin keçirildiyi vurğulandı, Azərbaycanın 30-dan çox ölkəyə humanitar və maliyyə yardımı gös-tərdiyi qeyd edildi, ölkəmizin milli səviyyədə və Qoşulmama Hərəkatının sədri kimi qaldırdığı məsələlərdən birinin də dünyada vaksinlərin ədalətli bölgüsü ilə bağlı olduğu diqqətə çatdırıldı.

Görüşdə Dünya İqtisadi Forumunun Dördüncü Sənaye İnqilabı Mərkəzləri şəbəkəsinin afilə edilmiş Azərbaycan Mərkəzinin fəaliyyəti vurğulandı. Dövlətimizin

başçısı MDB regionunda ilk bu cür mərkəzin məhz Bakıda yaradılmasına görə minnətdarlığını bildirdi, iqtisadiyyatı şaxələndirmək və islahatları davam etdirmək üçün, eləcə də investisiyaların cəlb etmək baxımından mərkəzin rolunu qeyd etdi. Bildirildi ki, bu mərkəzin əsası 2020-ci ildə Davosda Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Dünya İqtisadi Forumunun prezidenti Borge Brendenin niyyət məktubunu imzalaması ilə qoyulub. Mərkəzin fəaliyyətinin təşkili üçün Dünya İqtisadi Forumu ilə sıx əməkdaşlıq artıq təmin olunub. İlk mərhələdə süni intellekt və rəqəmsal iqtisadiyyatla bağlı təhlillər aparılır.

Prezident İlham Əliyev Borge Brendeni Azərbaycana səfərə və mərkəzin fəaliyyəti ilə tanış olmağa dəvət etdi.

İndi gənc nəslin təliminə çox böyük diqqət yetirdiyimizi, son illərdə bilikli insanların yeni nəslinin yetişdiyini deyən Prezident İlham Əliyev azərbaycanlı gənclərin təcrübəçi kimi Dünya İqtisadi Forumunun təşəbbüs və proqramlarında iştirakına imkan yaradıldığına görə Borge Brendeyə təşəkkürünü bildirdi.

İnvestisiyaların cəlb edilməsi üçün ölkəmizdə yaxşı mühitin olduğunu deyən Borge Brendə azərbaycanlı gənclərin çox mü-kəmməl olduqlarını vurğuladı və onların Azərbaycanın iqtisadiyyatının şaxələndirilməsi işinə töhfə verəcəklərinə əminliyini bildirdi.

“Azərbaycan yükdaşıma təyyarələri parkının potensialına görə aparıcı ölkələr sırasındadır”

Prezident İlham Əliyev “Boeing Commercial Airplanes” Şirkətinin prezidenti və baş icraçı direktorunu qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 28-də “Boeing Commercial Airplanes” Şirkətinin prezidenti və baş icraçı direktoru Stenli Dili qəbul edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Stenli Dil dedi: “Boeing” şirkəti adından Azərbaycanla əməkdaşlıq məsələsində liderliyinizə görə Sizə təşəkkürümü ifadə etmək istəyirəm.

Prezident İlham Əliyev: Təşəkkür edirəm.

Stenli Dil: Biz Azərbaycanla bağlı bütün işləri həyata keçirə bilmişik.

Prezident İlham Əliyev: Bəli, artıq iyirmi ildən çoxdur.

Stenli Dil: Bəli, iyirmi ildir ki, iş birliyi aparırıq.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın “Boeing” şirkəti ilə uğurlu əməkdaşlıq həyata keçirdiyini bildirdi, bu əməkdaşlığın hava yollarımızın inkişafında rolundan danışdı. Dövlətimizin başçısı işğaldan azad olunmuş ərazilərimizdə yeni hava limanlarının inşa olunduğunu dedi və bu baxımdan təyyarə

parkımızın genişləncəyini vurğuladı.

Prezident İlham Əliyev: Sizin də bildiyiniz kimi biz Azərbaycanda bir neçə hava limanı tikmişik və üç əlavə hava limanı da...

Stenli Dil: Tikilməkdədir?

Prezident İlham Əliyev: Bəli, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə inşa olunacaq.

Stenli Dil: Bilirəm, bu, çox vacibdir.

Prezident İlham Əliyev: İki gün bundan əvvəl onlardan birinin təməlini qoydum. Tikintisinə bir neçə ay bundan öncə başladığımız birinci hava limanı isə sentyabrda istismara veriləcək.

Rəsmi xronika

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Respublikasının Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyinin Müşahidə Şurasının üzvlərinin təyin edilməsi və “Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurasının üzvlərinin təyin edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 20 aprel tarixli 1983 nömrəli Sərəncamında dəyişiklik edilməsi barədə Sərəncam imzalayıb.

Stenli Dil: İşlər çox sürətlə gedir.

Dövlətimizin başçısı, eyni zamanda, ölkəmizin yükdaşıma təyyarələri parkının potensialını da vurğuladı və bu sahədə də əməkdaşlıq üçün imkanları qeyd etdi.

Prezident İlham Əliyev: Əminəm ki, bizim uğurlu əməkdaşlığımız davam edəcək. Həmçinin siz bizə yükdaşıma üçün təyyarə parkının inkişafında da kömək etməsiniz.

Stenli Dil: Bəli, bu, çox vacibdir.

Prezident İlham Əliyev: Bəli, hesab edirəm ki, Azərbaycan yükdaşıma təyyarələri parkının potensialına görə aparıcı ölkələr sırasındadır.

Stenli Dil: Elədir ki var. 2020-ci ildə hava yolu ilə yükdaşımaları sahəsində ən yaxşı daşıyıcı olmaq şərəfinə nail olmağı, bu prosesin iyirmi il öncə başladığını və sizin bu sahədə artıq liderə çevrildiyinizi nəzərə alaraq bu, təqdirəlayiqdir.

Prezident İlham Əliyev: Bəli, hesab edirəm ki, bu, böyük nailiyyətdir. Çünki bizim regionda belə güclü yükdaşıma parkına o qədər də çox ölkə sahib deyil. Bu, bizə kömək edir və əməkdaşlığa xidmət edir.

Stenli Dil: Yükdaşıma bacarığına nail olmaq strateji bir məsələdir.

Azərbaycan Prezidentinin Zəngilan və Cəbrayıl rayonlarına səfəri İran mətbuatının diqqət mərkəzində olub

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin aprelin 27-də erməni işğalından azad edilmiş Cəbrayıl və Zəngilan rayonlarına səfəri İran mətbuatının diqqət mərkəzində olub. AZƏRTAC xəbər verir ki, materiallar

Azərbaycan Prezidentinin “Azərbaycan-İran sərhədi dostluq sərhədidir” sərlövhəsi ilə dərc olunub.

İrənin “Entekhab.ir”, “Tabnak.ir”, “İrib news.ir”, “Fars news.ir”, İRİNA və digər saytlarda yayılan materiallarda bildirilib ki,

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Xudafərin körpüsünü İran ilə Azərbaycanın dostluq rəmzi adlandırır.

Diqqətə çatdırılıb ki, Azərbaycan ərazilərinin işğaldan azad edilməsi regionda yeni siyasi reallıqlar yaradıb. İran ilə sərhəd rayonların işğaldan azad edilməsi iki qonşu və dost ölkə arasındakı iqtisadi əlaqələrin inkişafına stimül verəcək. İlk növbədə, iki ölkənin regionları arasında ticarət əlaqələri qurulacaq və xalqların sosial vəziyyəti daha da yaxşılaşacaq.

İran mətbuatı yazır ki, işğal zamanı Azərbaycanın İranla sərhədə yerləşən rayonları dağıntılara məruz qalıb. Prezident İlham Əliyev azad edilən rayonları tezliklə bərpa edib canlandırmaq istəyir ki, bu da İran üçün əlverişlidir. Vurğulanıb ki, İran bu rayonlara çox yaxın məsafədə yerləşir və burada aparılan quruculuq-bərpa işlərində İran şirkətləri də iştirak edə bilərlər.

Zəngilan şəhərindəki məscidin yenidən bərpasına start verildi

İlham Əliyev: “Zəngilan rayonunda yarıdağıdılmış bəzi məscidlərdən tövlə kimi istifadə olunub, orada donuz saxlanılıb”

“Azad edilmiş bütün torpaqlarda bizim tarixi, mədəni, dini irsimiz ermənilər tərəfindən dağıdılıb, təhqir edilib, sökülüb”. Bu sözləri aprelin 26-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Cəbrayıl və Zəngilan rayonlarına səfəri çərçivəsində Zəngilan məscidində olarkən bildirib.

1993-cü il 29 oktyabr tarixində Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal olunan Zəngilandakı abidələr, mədəniyyət ocaqları, məscidlər, qəbiristanlıqlar dağıdılıb, təhqir edilib. Ümumiyyətlə, 30 ilə yaxın müddətdə işğal altında saxlanılan ərazilərimizdə yaşayış məntəqələrinin əksəriyyəti, orada həyat üçün zəruri olan sosial-iqtisadi infrastruktur obyektləri dağıdılıb. Tarixi-mədəniyyət və dini abidələrimizə, ətraf mühitə ciddi ziyan dəyib. Ermənistan qanunsuz silahlı birləşmələri tərəfindən dövlət əmlakının və xüsusi mülkiyyətə olan əmlakın məhv edilməsi, talan edilməsi ilə bağlı Azərbaycan dövlətinə və vətəndaşlarına küllü miqdarda ziyan vurmuşdur.

“AZAD EDİLMİŞ TORPAQLARA BU GÜN GƏLƏN XARİCİ QONAQLAR ERMƏNİ VƏHŞİLİYİNİ ÖZ GÖZLƏRİ İLƏ GÖRÜRLƏR”

Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərində erməni işğalçıların özbaşınalığı, tarix və mədəniyyət abidələrimizin dağıdılması və qəsdən korlanması “Arxeoloji irsin mühafizəsi haqqında” Avropa Konvensiyasına, “Ümumdünya mədəni və təbii irsin mühafizəsi haqqında” YUNESKO-nun konvensiyasına zidd olsa da işğal altında və Ermənistanda qalan Azər-

baycan mədəniyyət abidələrinin əksəriyyəti məhv edilib. Bütün bunlara baxmayaraq, Azərbaycan dağıdılmış, talan edilmiş məkanları, tarixi abidələrimizi bərpa edəcək. Eləcə də, dövlət başçısının qeyd etdiyi kimi, Zəngilan məscidi bərpa ediləcək: “Bu məscid mənfur düşmən tərəfindən dağıdılmışdır. Mühəribədən sonra Zəngilana səfər edərkən buraya da gəldim, mənərə ilə tanış oldum və bildirdim ki, hər kəs bunu görməlidir. Bütün beynəlxalq təşkilatlar bunu görməlidir, erməni vəhşiliyini görməlidir. Bir daha demək istəyirəm ki, bu gün ermənilərə havadarlıq edənlər gəlsinlər, görsünlər, bizim məscidlərimizi nə günə qoyublar və təkcə bu məscidi deyil”. Erməni vandalları xalqımıza məxsus olan bütün abidələr dağıdıb, yerlə-yeksan ediblər. İşğal altındakı torpaqlarımızda təqribən 403 tarixi dini abidə olub ki, onlardan 67-i məscid, 144-ü məbəddir, 192-i ziyarətgahdır. 67 müsəlman məscidinin 63-ü tamamilə, 4-ü isə qismən dağıdılaraq yarasız hala salınıb. Ermənilərin əxlaqsızlıq, mənəviyyatsızlığının məntiqi olaraq Ağdam Cümə məscidinin içərisində ev heyvanları, o cümlədən donuz saxlamaqla simasız, rəzil olduqlarını göstərmiş oldular. Bu azmış kimi, Zəngilan rayonunda olan məscidlərdən də bu məqsədlə istifadə ediblər. “Zəngilan rayonunda yarıdağıdılmış bəzi məscidlərdən tövlə kimi istifadə olunub, orada donuz saxlanılıb”, deyən Prezident bunun videokadrlarda olduğunu bildirib: “Ağdam məscidində donuz saxlanılıb və bu, bütün müsəlman aləminə qarşı cinayətdir, İslam dininə qarşı cinayətdir. Bütün müsəlman dövlətləri bunu görməlidir və biz bu həqiqətləri bütün müsəlman ölkələrinin rəhbərlərinin diqqətinə çatdırırıq. Azad edilmiş torpaqlara bu gün gələn xarici qonaqlar erməni vəhşiliyini öz gözləri ilə görürlər.

Bu yaxınlarda Azərbaycanda səfərdə olmuş İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Baş katibi öz etiraz sesini ucaltmışdır. ICESCO-nun Baş katibi azad edilmiş torpaqlarda olub, dağıdılmış Ağdam məscidini görüb və erməni vəhşiliyi haqqında artıq bütün müsəlman ölkələrini məlumatlandırır. Yalnız beynəlxalq təşkilatların təzyiqləri nəticəsində Ağdam Cümə məscidini, Şuşa şəhərindəki Aşağı Gövhərağa, Yuxarı Gövhərağa və Saatlı məscidlərinin divarlarını salamat saxlamaq mümkün olub. Bildiyimiz kimi, Xarici İşlər Nazirliyinin hazırladığı “Azərbaycan Respublikasının Ermənistan tərəfindən işğal olunmuş ərazilərində İslam dininə aid tarixi və mədəni irsin məhv edilməsi” və “Ermənistan Respublikasının Azərbaycan Respublikasına qarşı davam edən təcavüzü nəticəsində Azərbaycanın tarixi və mədəni irsinin dağıdılması və təhqir olunması” adlı hesabatlar hazırlanaraq UNESCO başda olmaqla, BMT, ATƏT, Avropa Şurası, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı, ICESCO-ya, digər beynəlxalq təşkilatlara təqdim edilib. Erməni vandallığını, vəhşiliyini bütün dünya görməlidir, necə ki, 44 günlük Vətən müharibəsində dünya bunu bir daha görmüş oldu. Erməni vandalizmini və barbarlığını, erməni faşist ideologiyasını gözləri ilə görmüş oldu. Azərbaycanın uğurları, qalibiyyəti, işğaldan azad olunan ərazilərimizdə yerləşən abidələrin ermənilər tərəfindən dağıdılması, təbii ehtiyatların talanması və s. dünya ictimaiyyətinə ardıcıl olaraq çatdırıldı.

Beynəlxalq konvensiyalara zidd topladığı silahlarla Gəncə, Tərtər, Mingəçevir kimi yerlərdə də mülki əhalinin kompakt yaşadığı ərazilərdə raket zərbələri endirməsi, Ermənistan hökumətinin təcavüzkar, terrorçu simasını bir daha ortaya qoymuş oldu. Döyüş meydanında sarsıdıcı məğlubiyyə-

tidlərimizin bərpası üzrə layihəyə başlayıb. Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyevanın rəsmi “Instagram” səhifəsindəki paylaşımında qeyd edirdi ki, Heydər Əliyev Fondunun qədim Qarabağ torpağında Azərbaycan xalqının milli sərvəti olan dini abidələrimizin, məscidlərimizin bərpası üzrə layihəyə başlayıb: “Layihə çərçivəsində yerli və xarici mütəxəssislərin iştirakı ilə bölgədəki ziyarətgahlarımızın bərpası, konservasiyası və yenidən qurulması həyata keçiriləcəkdir... Bir zamanlar ermənilərin vəhşicəsinə dağıtdığı, tövləyə çevirdiyi müqəddəs dini məkanlarımız yenidən dirçələcək və bütün Qarabağ ərazisindəki məscidlərimizdə azan səsləri eşidiləcək, dualar oxunacaqdır!”

Artıq Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın tapşırığına uyğun olaraq, Fond tərəfindən təşkil olunan həm xarici, həm yerli ekspertlərdən ibarət olan komissiya Zəngilan məscidinin mövcud binasını qiymətləndirib. Məşhur Otelye Kummer Agentliyinin nümayəndələri məsciddə olmuş və mövcud binanın konservasiyası və bərpası ilə bağ-

tə uğrayan Ermənistanın cəbhə xəttindən uzaqda yerləşən yaşayış məntəqələrini və mülki obyektləri hədəfə alması dünyanın bir çox ölkələrindən ölkəmizə ezam olunmuş KİV nümayəndələrinin gözü qarşısında baş verdi. Dövlət başçısı bildirib ki, ermənilər tərəfindən dağıdılmış və təhqir edilmiş bütün dini məbədlərimizin əvvəlki görüntüləri və işğaldan sonrakı görüntüləri tərtib edilir və dünya birliyinin diqqətinə çatdırılır: “Bu gün ermənilərin mədəni irsi ilə əlaqədar öz narahatlığını ifadə edən bəzi xarici nümayəndələr, bax, bunu görsünlər, Zəngilan məscidinin qalıqlarını görsünlər, Şuşa məscidlərinin qalıqlarını görsünlər və görsünlər ki, Ermənistan dövləti bizə qarşı mədəni soyqırımı da törədib”.

“BÜTÜN TARİXİ, DİNİ ABİDƏLƏRİMİZİ BƏRPA EDƏCƏYİK”

Bildiyimiz kimi, artıq Heydər Əliyev Fondu qədim Qarabağ torpağında dini abidələrimizin, məs-

li təkliflər hazırlanır. Hətta ərazidə yeni məscidin tikilməsi ilə bağlı layihə də hazırlanıb. Dövlətimizin başçısı İlham Əliyev, Birinci xanım Mehriban Əliyeva və qızları Leyla Əliyeva üzərində “Zəngilan məscidinin təməli Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Cənab İlham Əliyev tərəfindən 26 aprel 2021-ci il tarixində qoyulmuşdur” sözləri yazılmış xatirə daşını məscidin divarına hörüblər. Azərbaycan işğaldan azad olunan bütün ərazilərimizdə olan tarixi, dini abidələrimizi məscidləri tikəcək, yenidən bərpa edəcəkdir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin bildirdiyi kimi, “...bütün tarixi, dini abidələrimizi bərpa edəcəyik. Şuşa şəhərində artıq məscidlərin bərpasına start verilib. Ağdam Cümə məscidinin bərpası ilə əlaqədar hazırlıq işləri gedir. Bu gün Zəngilan şəhərində yerləşən məscidin yenidən bərpası, konservasiyası işlərinə start verilir”.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

Hər xalqın tarixində böyük qadınlar, böyük analar olur. Onlara ona görə böyük analar deyirlər ki, təkcə öz övladlarının deyil, bütün xalqın anası olurlar. Bu böyük insanlar öz həyatlarını xalqın sağlamlığına, xoşbəxt gələcəyinə həsr edirlər. Belə böyük qadınlardan biri də Azərbaycanın görkəmli pedaqoqu, istedadlı alimi, bacarıqlı həkimi, böyük ictimai xadimi Zərifə Əliyevadır. Hər il aprelin 15-də Azərbaycan xalqı öz böyük aliminin xatirəsini hörmət və ehtiramla yad edir.

du. Həkim sirrini qorudu. Daima öz tibbi biliklərini təkmilləşdirdi.

Akademik Zərifə xanım Əliyeva oftalmologiyanın aktual mövzularına həsr edilmiş çoxprofilli tədqiqatlar aparıb, fədakar həkim kimi bir sıra göz xəstəliklərinin müalicəsində, o cümlədən Azərbaycanda traxomanın kökünün kəsilməsində bö-

susi diqqət yetirib, bu sahəyə həsr etdiyi "Yaşaparıcı yolların fiziologiyası", "Yaşaparıcı yolların cərrahi müalicəsi", "Göz yaşı yollarının qoruyucu cərrahiyyə üsulları" və b. əsərləri ilə Azərbaycan lakrimologiyasının əsasını qoyub.

Bunlarla yanaşı, Zərifə xanım Əliyeva nadir sahə olan iridodiyagnostika və iridoterapiya problemləri ilə ciddi məşğul olub, bu sahəyə dair iki monoqrafiya ha-

**Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyi**

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "Gender, ailə və demografiya məsələlərinin işıqlandırılması" istiqaməti çərçivəsində hazırlanı.

Zərifə Əliyeva - Böyük İnsan, Böyük Alim və Böyük Ana

Hər il aprelin 15-ni Azərbaycan xalqı öz böyük anasının- akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsini anır

Adətən, müxtəlif ölkələrdə qadının bütün xalqın anasına çevrilməsində onun ölkənin liderinin həyat yoldaşı olması əsas roy oynayır. Zərifə xanımın xalq arasında böyük hörmət və nüfuz malik olması onun yalnız ümumillik lider Heydər Əliyevin həyat yoldaşı olması ilə bağlı deyildi. Əsasən, onun həqiqi Azərbaycan qadını, həqiqi ziyalı alim, həqiqi şəxsiyyət olması burada roy oynayıb.

Azərbaycan xalqı tərəfindən böyük ehtiramla yad edilən Zərifə xanım Əliyeva neçə-neçə ailəyə səadət bəxş edib, insanlara həyat eşqi verib, onların qəlbində işıqlı sabaha inam yaradıb. Zərifə xanım zülmətə qərğ olan gözlərə nur verib, köməksizlərə həmdəm, qəlbi nisgillilərə sirdaş olub.

Zərifə xanım Əliyeva ömrü boyu səmərəli və zəhmətsevər fəaliyyətində həkimlik ixtisasının parlaq mənəvi dəyəri olan "Hipokrat andı"na böyük sədaqət nümayiş etdirdi. Bütün bilik və gücünü, istedad və bacarığını insanların sağlamlığının qorunmasına və yaxşılaşmasına sərf etdi, saysız-hesabsız müalicələri ilə göz xəstəliklərinin qarşısını almağa səy göstərdi.

Harada olursa-olsun, cəmiyyətin xeyrinə ləyaqətlə, vicdanla çalışdı. Vətəndaşlara tibbi yardım göstərmək üçün hər zaman hazır, sağlamlığını itirmiş insanlara qarşı diqqətli və qayğıkeş ol-

yuk əmək sərf edib, xəstəliyin müxtəlif mərhələlərinin öyrənilməsi və müalicə metodlarının axtarılması yollarında dəyərli elmi-tədqiqatlar aparıb.

Alimin elmi fəaliyyətinin istiqamətlərindən biri gözün oftalmoloji, histomikroskopik və histokimyəvi tədqiqinə həsr edilib. Bu istiqamətdə apardığı elmi-tədqiqat işlərinin nəticələri onun "Yaşla əlaqədar gözün və görmə siniri yollarının dəyişməsi", "Gözün hidrodinamik sisteminin anatomo-fizioloji xarakteristikası" adlı monoqrafiyalarında geniş və ətraflı şəkildə öz əksini tapıb.

Zərifə xanımın elmi fəaliyyətinin digər sahələrindən biri klinik diaagnostik istiqamətdə apardığı tədqiqatlardır ki, onların da nəticələri həkimlər üçün yazılmış dərs vəsaiti və monoqrafiyalarda cəmləşib. Bu əsərlər arasında "Kəskin virus konyunktivitləri", "Keratitis, gözün damarlı traktının, torlu qişanın, görmə sinirinin xəstəlikləri, kataraktalar", "Qlaukoma və gözün hipertenziyası", "Görmə orqanının zədələnməsi", "Göz yaşı axmasının fiziologiya və histologiyası", "Şəkərli diabetdə göz xəstəlikləri", "Gözün mikrocərrahiyyəsi", "Göz bəbəyi haşiyəsinin adaptasiya və müdafiə funksiyası" və b. oftalmoloji elmi-ictimaiyyət və praktik həkimlər tərəfindən böyük rəğbətlə qarşılanıb. Alim göz yaşı aparatının xəstəliklərinin öyrənilməsinə xü-

zırlayıb. Bu monoqrafiyalardan "İridodiyagnostikanın əsasları" rəngli illüstrasiyalarla "Azərneşi" tərəfindən, digər monoqrafiya isə "İridodiyagnostika" adı ilə 1988-ci ildə Moskvada nəşr edilib. Xüsusi qeyd etmək lazımdır ki, dünya miqyasında iridodiyagnostikaya aid kitabları ilk dəfə Zərifə xanım Əliyeva yazıb.

Görmə orqanının peşə patologiyası sahəsində apardığı elmi-tədqiqat işlərinin uğurlu nəticələrinə görə akademik Zərifə Əliyeva keçmiş SSRİ-nin oftalmologiya sahəsində ən mötəbər mükafat olan SSRİ Tibb Elmləri Akademiyasının M.İ.Averbax adına mükafatına layiq görülüb.

Alim həkim-xəstə münasibətlərinə toxunaraq, insanlar arasında ən incə, yaxın və həssas münasibətlərin məhz həkimlə xəstə arasında olduğunu göstərib və "həkim xəstənin ən doğma adamıdır" deyib.

Görkəmli alim N.Puçkovskaya xatirələrində yazır ki, həmkarları və dostları Zərifə xanımın insanlara necə xeyirxahlıqla yanaşdığının dəfələrlə şahidi olmuşdular. Onlar Zərifə Əliyevanın fəal təşkilatçısı olduğu oftalmoloqların qurultaylarının birində nümayəndələrdən birinin ayağının sındığını və onun müalicəsinə Zərifə xanımın necə can yandırıdığını yaxşı xatırlayırlar. O, hər gün xəstəxanaya gəlir, xəstənin halına qəlbən yanır, hətta lazım olan şeylə-

ri öz evindən gətirirdi ki, müalicəyə xeyri dəysin. Zərifə xanımın xəstəyə baş çəkməsinin bir, iki gün deyil, bütün müalicə müddətində davam etdiyini görən həmkarları indi də o hadisəni kövrəkliklə xatırlayırlar.

Böyük şəxsiyyət olan Heydər Əliyevin Zərifə xanımın evlənməsinə qadağa qoyulan bir dövrə, Onun polad iradəsi hər şeyə qalib gəlirdi. Sözümdən, istəyindən dönmədi. Onların sevgisi çox saf, qarşılıqlı və müqəddəs bir sevgi idi. Zərifə xanım ömrünün axırına qədər həyat yoldaşına ləyaqətli ömür-gün yoldaşı, arxa-dayaq oldu. Bu nəcib, xanım-xatın qadın ailəsini, balalarını çox sevirdi...

Zərifə xanım Azərbaycan tibb elminin tarixində, onun şöhrətlənməsində ləyaqətli yer tutmuş görkəmli alim və mütəxəssislərdən biri idi. Dünya tibb elminə yeni nailiyyətlər bəxş edib akademik adına yüksələn Zərifə xanım Əliyeva dəyərli ziyalı və alim kimi respublikamızın hüduqlarından kənarda da yaxşı tanınmışdı. Onunla birlikdə elmi iş aparənlar onun nailiyyətlərindən, yüksək mədəniyyətindən, nəcib xüsusiyyətlərindən hər zaman ıftixarla danışılar.

Keçmiş SSRİ-nin tanınmış oftalmoloqlarından biri M.Krasnov Zərifə xanımın hətta xəstə olduğu günlərdə belə necə qüvvətli ruha malik olmasından yazır: "1984-cü ildə tibb işçiləri günü qeyd olunurdu. Zərifə xanım həmin dövr-

də dəhşətli xəstəliyi ilə mübarizə aparırdı və onun müalicəsi mümkün olmayan xəstəliyə tutulduğunu az adam bilirdi. Mən Rəyasət heyətində əyləşmişdim. Birdən onun zalda ən çox sevdiyi bir professor həmkarı ilə (o da istedadlı bir qadın idi) yanaşı oturduğunu gördüm. Hər ikisi deyib-gülür, bir-birilə ünsiyyətdən zövq alırdılar. Zərifə xanımda bu güc, həyat eşqi hardan idi?!"

Onun saf məhəbbəti ömür-gün yoldaşına, ümumillik lider Heydər Əliyevə də güc verdi. Zəriflik nümunəsi həyat yoldaşından güc aldı, evlənmələrinə qadağa qoyulsa da yenilmədilər. Əgər sevgi saf, qarşılıqlı, təmənnəsiz olursa insanla heç fəlek də bəcar-maz. Onların sevgisi də məhz belə idi- saf, qarşılıqlı və müqəddəs.

Zərifə xanım ömrünün axırına qədər həyat yoldaşına ləyaqətli ömür-gün yoldaşı, arxa-dayaq oldu. Vəfatından uzun illər sonra belə Heydər Əliyev onunla bağlı danışanda hər dəfə kövrəlir, göz yaşlarını boğa bilmirdi. Bir qadının qiymətini bundan artıq necə ifadə etmək olar?

Azərbaycan xalqının tarixinə qızıl hərflərlə adı yazılmış böyük qadınlardan biri də Zərifə Əliyevadır. O, bunu ulu öndər Heydər Əliyevin həyat yoldaşı olaraq deyil, öz şəxsi istedadı, insanlığı, fədakarlığı ilə qazanıb.

15 aprel, 1985-ci il. Vətənimizə qürbətdən gələn kədərli xəbər milyonlarla qəlbi göynətdi. Acı göz yaşları yanaqlara və ürəklərə axdı. Nəzərlər Moskvaya dikildi. Azərbaycan xalqının sevimli alim qızı, bəşəriyyətin ləyaqətli övladı Zərifə Əziz qızı Əliyeva əbədiyyət qazanaraq həyatla vidalaşdı. Sonsuz insan axınına məruz qalan Novodeviçye məzarlığı hələ belə izdihamlı dəfn mərasimi görməmişdi...

Zərifə xanım Əliyeva unudulmaz, nümunəvi bir şəxsiyyət ömrü yaşadı. Məhz buna görə də o, Azərbaycan xalqının qəlbində bundan sonra da yaşayacaq.

Lalə Mehralı

YAP Səbail rayon təşkilatının qərargahında koronavirus COVID-19 pandemiyasının xüsusi karantin rejiminin tələblərinə və qaydalarına uyğun olaraq şəhid ailələrinin üzvləri ilə görüş keçirilib. Təşkilatın mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, görüşdə əvvəlcə Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və düşmən tapdağındakı torpaqlarımızın işğaldan azad olunması uğrunda Vətən müharibəsində qəhrəmancasına döyüşərək şəhidlik zirvəsinə ucalan Vətən övladlarının əbədiyaşar əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib.

“Şəhid ailələrinə və qazilərə qayğı” davamlı aksiyası çərçivəsində YAP Səbail rayon təşkilatı tərəfindən görülmə işlər və şəhid, qazi ailələrinin daim xüsusi diqqətdə saxlanması barədə danışan YAP Səbail rayon təşkilatının sədri professor Şəmsəddin Hacıyev bildirib ki, YAP-ın üzvləri, partiya fəalları, gənclər Səbail rayonu ərazisində yaşayan şəhid ailələrini mütəmadi ziyarət edir, onların gündəlik qayğıları ilə maraqlanırlar, ailələr tərəfindən qaldırılan məsələlərin həlli istiqamətində öz səlahiyyətləri çərçivəsində müvafiq işlər görürlər.

Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan xalqının və Silahlı Qüvvələrimizin 44 günlük Vətən müharibəsində şanlı qəhrəmanlıq dastanı yazdığını vurğulayan Ş.Hacıyev qeyd edib ki, dövlətimizin başçısının “dəmir yumruğu” tarixi ədaləti bərpa etdi, 30 ilə yaxın işğal altında qalan Azərbaycan torpaqlarını düşmən tapdağından təmizlədi. Həmçinin müstəqil dövlətimizin ərazi bütövlüyü bərpa olundu. Diqqətə çatdırılıb ki, Qarabağın işğaldan azad olunmasından sonra Azərbaycanın müasir müstəqillik tarixində tamamilə yeni inkişaf dövrü başlayıb. İşğaldan azad edilmiş və mənfur düşmən tərəfindən viran qoyulmuş ərazilərdə sürətli və kompleks bərpa, quruculuq işləri aparılır, əsas infrastruktur təmin olunur, yollar, ağıllı kəndlər salınır. Keçmiş qaçqınlar və köçkünlər tezliklə dedə-baba yurdlarına qayıdacaqlar və o bölgələrin iqtisadi potensialı, yeraltı, yerüstü sərvətləri Azərbaycan iqtisadiyyatına töhfə verəcək.

Ş.Hacıyev xüsusi qeyd edib ki, Vətən müharibəsində Azərbaycanın şanlı Qarabağ Zəfərindən sonra bölgədə yeni geosiyasi və geoiktisadi realiaqlar, regional əməkdaşlıq üçün böyük imkanlar yaranıb. Güclü iqtisadiyyata və orduya malik Azərbaycan Cənubi Qafqazda söz sahibinə, Türkiyə ilə birlikdə isə global aktora çevrilib. Azərbaycanın Qələbəsinin bütün dünya azərbaycanlıları, türk dünyası böyük sevinc, qürur hissi ilə qarşılayıb. Azərbaycan xal-

qı hər b meydanında nümayiş etdirdiyi qəhrəmanlıq, iradə və qələbə ruhu ilə türk millətinin adını yüksəldib. İki qardaş dövlət olan Azərbaycan və Türkiyə bütün dünyaya nümayiş etdirib ki, türk xalqları birleşsə, onların qarşısında heç bir düşmən dayana bilməz.

Şəhid və qazi ailələrinə dövlət səviyyəsində göstərilən yüksək diqqət və qayğı, həyata keçirilən ardıcıl və sistemli tədbirlər, YAŞAT Fondunun təqdirəlayiq fəaliyyəti haqqında ətraflı məlumat verən Ş.Hacıyev bu istiqamətdə ictimai təşkilatların, o cümlədən Yeni Azərbaycan Partiya-

YAP Səbail rayon təşkilatında şəhid ailələri ilə görüş keçirilib

sının müxtəlif səpkili təşəbbüsləri və gələcək layihələrindən bəhs edib. Qeyd olunub ki, YAP Səbail rayon təşkilatı tərəfindən Vətən müharibəsi günlərində 22 sosial aksiya, şanlı Zəfər Günündən - 2020-ci il noyabrın 8-dən etibarən bu gündək şəhid ailələri ilə əlaqədar 12 sosial aksiya, qazilərlə bağlı 7 müxtə-

lif səpkili humanitar tədbir və aksiyalar həyata keçirilib. Bu aksiyalar çərçivəsində şəhid ailələrinə dəfələrlə maddi kömək göstərilib, ərzaq sovgatları, qurban payları, şəhid övladlarına və ailələrdə olan bütün uşaqlara hədiyyələr təqdim olunub. Eyni zamanda, Şabran və Ucar rayonlarında dəfn olunan Səbail rayon şəhidlərinin məzarları ziyarət olunub, Ucar rayonunun mərkəzi və kəndlərindəki bütün şəhid ailələrinə evlərində baş çəkilib, onlara Ramazan sovgatları və maddi kömək təqdim edilib.

Həmçinin Bakıya səfər edən qardaş Türkiyədən gələn sahibkarların və sənət adamlarının şəhid ailələrinin evlərinə ziyarətləri təşkil olunub. Müqəddəs Ramazan günlərində cəmiyyətin həssas üzvlərinin daha yüksək diqqət və qayğıya ehtiyacı olduğunu vurğulayan Ş.Hacı-

yev bütün rayon ictimaiyyət nümayəndələrini, ziyalıları, rəhbər şəxsləri, iş adamlarını bu istiqamətdə görülmə işlərdə daha da fəal iştirak etməyə çağırıb.

Ş.Hacıyev şəhid ailələrinin dövlətimiz, cəmiyyətimiz tərəfindən daim xüsusi diqqət mərkəzində saxlanılacağını bir daha diqqətə çatdırıb.

Çıxış edən 132-134 sayılı Təhsil Kompleksinin direktoru Sara Xanlarova və 6 sayılı məktəb-liseyin direktoru Gülşən Orucova qeyd ediblər ki, beynəlxalq ictimaiyyət 44 günlük ağır müharibədə yalnız irəli gedən, hər gün yeni kəndlər, yaşayış məntəqələrini işğaldan azad edən, çiyinlərində yaralıları, şəhidlərini Qələbə zirvəsinə daşıyan mərd, yenilməz Azərbaycan xalqı, qəhrəman, məğrur, başı uca şəhid anası fenomeninə şahidlik edib. Azərbaycanın şanlı Qələbə tarixini qanları ilə yazan, torpaqlarımızın azadlığı uğrunda canını qurban verən Azərbaycanın qəhrəman oğullarının qanı yerdə qalmayıb. İşğaldan azad olunan torpaqlarımızda şanlı Azərbaycan bayrağının qürrulla dalğalanması bu gün hamımızın ən böyük təsəl-

lisidir. Azərbaycan qadını 44 günlük şərəf mübarizəsində bütün dünyaya sübut edib ki, Azərbaycan anası Vətənə layiq necə igid oğullar yetişdirə bilir. Bu mərd, şücaətli övladlara görə bütün valideynlərə bir daha təşəkkür edilib, onlara Allahdan səbir dilənib.

Görüşdə Müqəddəs Ramazan günlərində Səbail rayonunun şəhid ailələri üçün növbəti sosial aksiya icra olunub, hər bir ailəyə Ramazan sovgatı və qurban payı təqdim edilib. Görüşdə iştirak edən şəhid övladlarına, ailələrdəki bütün uşaqlara şirniyyat, oyuncaqlar hədiyyə olundu.

Çıxış edən şəhid Murad Qurbanovun anası Mehriban Qurbanova, şəhid Əli Nağıyevin atası Mehman Nağıyev, şəhid Cavidan Ağayevin atası Mirzağa Ağayev, şəhid Cavidan İbrahimlinin qardaşı Şamxal İbrahimli və bütün şəhid ailələrinin nümayəndələri şəhidlərimizin adının əbədiləşdirilməsi üçün təkliflər səsləndiriblər. Görüş fikir mübadiləsi və səsləndirilən təkliflərin müzakirəsi ilə davam edib. Sonra xatirə şəkilləri çəkdirilib.

Məlum olduğu kimi, Rusiya sülhməramlıları Xocavənddə nəzarət etdikləri bölgədə ermənilərdən faşist Qaregin Njdenin heykəlinin mayın 9-na qədər sökülməsi tələbini irəli sürüblər. SİA xəbər verir ki, artıq bununla bağlı xəbərdarlıq da edilib və maraqlı məqam da budur ki, erməni tərəfi terrorçunun abidəsinin demontaj edilməsi yerinə rus SM-na, sözün əsl mənasında, buynuz atmağa başlayıblar. Bu məsələdə ən fəal görünən isə 2014-cü ildən Laçında qeyri-qanuni şəkildə məskunlaşan Livan erməni Andranik Çavuşyanıdır.

Məsələyə Laçında qeyri-qanuni olaraq məskunlaşan Livan erməni Andranik Çavuşyanın qatıl-

ması isə növbəti məsələləri aqah edir

Xatırlatmaq yerinə düşərdi ki, hələ 2019-cu ildə Rusiyanın Krasnodar vilayətinin Armavir vilayətində yaşayan ermənilər həmin şəhərdə faşist və terrorçu Njdenin abidəsinin ucaltmışdılar. Lakin yerli hakimiyyət dairələri İkinci Dünya Müharibəsinin veteranları tərəfindən, eləcə də administrasiyada fəaliyyət göstərən şəxslərin çoxsaylı şikayətlərdən sonra Njdenin abidəsinin sökülməsinə nail oldular. Məhz bu fakt hazırda separatçı və hələ də Qarabağda var-gəl edən, bələrlərində hüquqi ölçülər götürülməyən ermənilər tərəfindən qara fikirlərlə xatırlanır. Bu səbəbdən də onlar qatil Njdenin Xoca-

Laçında fransız izi: livanlı Çavuşyan kimdir?

Həm Jirayr Sefilyan, həm də Andanik Çavuşyan fransız kəşfiyyatının livanlı agentləridirlər

vənddəki abidəsinin qarşısına əski parçası asaraq və onun üzərinə rus dilində həştəq hazırlayaraq “Bura sizin üçün Armavir deyil” sözünü yazıblar. Sözündən məsələyə Laçında qeyri-qanuni olaraq məskunlaşan Livan erməni Andanik Çavuşyanın qatılması isə növbəti məsələləri aqah edir.

QISA ARAYIŞ: Andanik Çavuşyan - Livan ermənisidir. Daş-

naksyutunun üzvüdür. 2014-cü ildən Azərbaycanın Laçın rayonuna qeyri-qanuni şəkildə məskunlaşan ermənilər sırasında yer alır. Laçının Zabux kəndində “icma rəhbəri” kimi qanunsuz səlahiyyət daşıyır.

44 günlük müharibədən sonra Rusiya sülhməramlılarına qarşı aktiv şəkildə çıxışlar edir, hansı ki, məhz onların sayəsində Qarabağda qanunsuz şəkildə yaşamaqdadır.

“Ruslardan asılı vəziyyətdə yaşamağa hazırlaşmıram”, “Ruslar hər zaman təzyiqlər göstərəcəklər və ermənilər asılı vəziyyətdə qalmağa davam edərlərsə, bu zaman tezliklə İrəvanda Atatürkün heykəli ucaldılacaq” kimi ifadələr bu separatçıya məxsusdur.

Fransadan verilən əmr - Njde üzərində təşkil edilən aksiyada hədəf olaraq Rusiya sülhməramlıları götürülsün və onların diskreditasiyaları istiqamətində işlərə başlanılsın

Və burada belə bir sual yaranır: nəyə görə Xocavənddə faşist kollaborantına ucaldılmış abidənin demontajına Xocavənd erməniləri deyil, məhz Laçında var-gəl edən və Livandan göndərilmiş separatçı çıxış edir? Ona görə deyilmi ki, Çavuşyanın yerlisi, digər Livan erməni və Ermənistanın “Sasna Srer” partiyasının rəhbəri Jirayr Sefilyan ona “kri-

şaliq” edir? Çünki bildiyimiz qədər, Sefilyan da anti-Rusiya siyasətinə üstünlük verir, həmçinin Fransa ilə sıx əlaqəsi olan şəxslərdən biri kimi tanınır və...

Və o Fransa xüsusi xidmət orqanlarının kreaturasıdır. Yəni fakt budur ki, onların hər ikisi - həm Jirayr Sefilyan, həm də Andanik Çavuşyan fərsiz kəşfiyyatının livanlı agentləridirlər. Hər ikisinin də bilavasitə rusafor baxışlara malik olmaları da həmin məsələnin köklərinə söykənir. Bu gün onlara verilən tapşırıq da bundan ibarətdir: Njde üzərində təşkil edilən aksiyada hədəf olaraq Rusiya sülhməramlıları götürülsün və onların diskreditasiyaları istiqamətində işlərə başlanılsın. Lakin buna inanmaq kifayət qədər çətindir. Hətta bu olayın anidən Azərbaycanın xeyrinə dəyişəcəyini də düşünmək olar. Məsələn, ruslar Çavuşyanı separatçılıq, qanunsuz silah gəzdirmə, qanunsuz silahlı birleşməyə bağlı olma ittihamı ilə həbs edərək, bizə təhvil verə bilər. Nə deyirik, təki belə də olsun. Çünki növbədə çoxları dayanıb...

Rövşən RƏSULOĞ

Vüqar Rəhimzadə: Ölkə Prezidenti bir daha Ermənistanda baş qaldıran revanşist qüvvələrə çirkin əməllərindən əl çəkmək xəbərdarlığını etdi

“44 günlük ikinci Qarabağ müharibəsində tarixi Qələbəmizlə öz sahiblərinə qovuşan torpaqlarımız bu gün sevincli günlərini yaşayır. Artıq 30 ilə yaxın dövrdə bu ərazilərdə ermənilərin dağıntılarını, vəhşiliklərini yenidənqurma və bərpa işləri əvəzləyir. Dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin, birinci xanım Mehriban Əliyevanın və qızları Leyla Əliyevanın Cəbrayıl və Zəngilan rayonlarına növbəti səfərləri də bir sıra obyektlərin təməlinin qoyulması ilə yadda qaldı. Torpaqlarımızda başlanan yeni həyat 30 ilə yaxın qəçqin və məcburi köçkün həyatını yaşayan soydaşlarımızın Böyük Qayıdışının tezliklə gerçəkləşəcəyinə inamı daha da artırır. Zəngilanda birinci “Ağıllı kənd” layihəsinin təməlinin qoyulmasını Böyük Qayıdışın məhz bu gün başlanması kimi dəyərləndirən Prezident İlham Əliyev bütün kəndlərin, yaşayış məntəqələrinin bərpa olunacağını bildirdi. Zəngilan-Horadiz avtomobil yolunun təməli qoyuldu. İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə dövlətimizin başçısının tapşırığı ilə artıq bir neçə yol layihəsinin icrasına başlanılıb və uğurla davam etdirilir. Bu layihələr işğaldan azad edilmiş rayon və kəndlərin sosial-iqtisadi inkişafında çox mühüm rol oynayacaq. Bu baxımdan Zəngilan-Horadiz avtomobil yolu da strateji əhəmiyyəti ilə seçilir. Yolun ümumi uzunluğu 124 kilometrdir və 6 zolaqdan ibarət olacaq. Zəngilanda, həmçinin beynəlxalq hava limanının təməli qoyuldu. Zəngilan beynəlxalq hava limanı ağır yük təyyarələrini də qəbul edə biləcək. Bu hava limanı işğaldan azad edilmiş ərazilərdə inşa edilən ikinci beynəlxalq hava limanıdır. Birinci beynəlxalq hava limanının inşası Füzuli rayonu ərazisində uğurla davam etdirilir. Qeyd edək ki, Füzuli beynəlxalq hava limanının uçuş-enmə zolağının bu il istismara verilməsi nəzərdə tutulur.”

Bu fikirləri “İki sahil” qəzetinin baş redaktoru, siyasi elmlər doktoru Vüqar Rəhimzadə KİV-ə açıqlamasında bildirib.

V. Rəhimzadə bildirib ki, yenidənqurma və bərpa

işlərində əsas istiqamətlərdən biri dini və tarixi abidələrimizin bərpasıdır. Ermənilər bu abidələrimizi yerlə-yeksan etməklə tariximizi silməyə, onları özünüküləşdirməyə səy göstərmişdilər. Amma zaman göstərdi ki, bu dağıntılar tarixi silmək iqtidarında deyil. Dost ölkələrin şirkətləri bu prosesə də cəlb edilib. Artıq Zəngilan məscidinin bərpasına başlanılıb. Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın tapşırığına uyğun olaraq, Fond tərəfindən təşkil olunan həm xarici, həm yerli ekspertlərdən ibarət olan komissiya məscidin mövcud binasını qiymətləndirmişdir. Həmçinin binanın bərpası, o cümlədən, bu ərazidə yeni məscidin tikilməsi ilə bağlı təkliflər və layihə hazırlanıb.

Diqqəti Cəbrayıl rayonu ərazisində Dövlət Sərhəd Xidmətinin yeni hərbi hissəsinin açılışında dövlətimizin başçısı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin səsləndirdiyi bəyanatlara yönəldən V. Rəhimzadə bir daha Azərbaycan Ordusunun 44 günlük Vətən müharibəsi dövründə göstərdiyi şücaətdən, qəhrəmanlıqdan bəhs edib: “Rəşadətli Ordumuz 44 günlük ikinci Qarabağ müharibəsində bir an belə geri çəkilmədi. 44 günün hər günü tariximizə Zəfər günü kimi yazıldı. Ermənistan silahlı qüvvələri ordumuzun gücünün, qüdrətinin qarşısında geri çəkildi, hərbi texnikalarını, silah surətini qoyub qaçdılar. Bu gün dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə yaradılan Hərbi Qənimətlər Parkında Azərbaycan ordusunun məhv etdiyi və qənimət kimi götürdüyü texnikalar ziyarətçilərə təqdim olunur. Bu park, ümumilikdə, Azərbaycan Ordusunun hansı çətinliklər, qəhrəmanlıqlar sayəsində torpaqlarımızı işğaldan azad etdiklərinin təqdimatıdır. 44 gün ərzində Ermənistanın bütün cəhdlərinə baxmayaraq, bir dəfə də uğurlu əməliyyat keçirə bilmədilər. Dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin vurğuladığı kimi, Azərbaycan Ordusu məhz bu istiqamətdən - Füzuli-Cəbrayıl istiqamətindən bir çox müdafiə xətlərini keçərək azadlığa yol açdı. Hazırda müzəffər Azərbaycan Silahlı Qüvvələri qarşıda duran bütün vəzifələri icra edir. Sərhədlərimiz işğaldan azad edilən ərazilərdə Azərbaycan-Ermənistan sərhədini də qoruyur. Bu sərhəd də bərpa edilib və sərhəd boyunca bütün lazımı infrast-

ruktur işləri aparılır, bütün texnika səfərbər edilib.”

Azərbaycan Ordusu Ermənistan silahlı qüvvələrinə elə bir dərs verib ki, tarix boyu yaddan çıxarmaq imkanında deyillər” söyləyən V. Rəhimzadə bu məqamı da xüsusi vurğulayıb ki, əfsuslar olsun Ermənistan-da baş qaldıran revanşist qüvvələr yenə də ölkəmizə qarşı ittihamlarla çıxış edərək, ərazi iddiası irəli sürülər: “Ölkə Prezidenti İlham Əliyev Ermənistanda baş qaldıran revanşist qüvvələrə xəbərdarlıq edir ki, bu çirkin əməllərdən əl çəksinlər, yoxsa onların axırı pis olacaq. O da vurğulandı ki, bu yaxınlarda Azərbaycan-Ermənistan sərhədinin Zəngilan istiqamətində bizim sərhədlərimizə qarşı edilən hərbi təxribat sonuncu belə cəhd olmalıdır. Əgər bir daha buna oxşar cəhd göstərilərsə, düşmən yerindəcə məhv ediləcək.”

Baş redaktor daha sonra vurğulayıb ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi tarixə qovuşsa da Vətən müharibəsinin qarşıdakı dövr üçün perspektivləri geniş müzakirə olunur. İkinci Qarabağ müharibəsi texnoloji inkişaf baxımından bir yenilik kimi dəyərləndirilir. Bu gün dünyanın inkişaf etmiş ölkələrində Azərbaycanın müharibə təcrübəsi də öyrənilir və təqdir edilir. Ermənistanı havadarlıq edən dövlətlər ikili siyasətlərinə son qoyub 44 günün dərsindən nəticə çıxarsalar Azərbaycanın yaratdığı yeni əməkdaşlıq mühitindən bəhrələner, regionda və dünyada sülhün, təhlükəsizliyin möhkəmləndirilməsinə və daimi olmasına dəstək olarlar.

Real və virtual həyatda beynimiz necə işləyir?

Koronavirusun yayılmasından sonra, daha çox kompüter qarşısında olmaq insan beyni üçün çox çətinidir. Lakin pandemiya dövrünün tələblərinə görə, daha çox rəqəmsal vasitələrdən istifadə edirik. Bəs rəqəmsal vasitələrdən düzgün necə istifadə edə bilərik?

lakin problem həm də ünsiyyətin qurulmasıdır. Əlbəttə ki, məsələli işə keçid ekran qarşısında daha çox vaxt keçirmək deməkdir. İclaslar üz-üzə aparıldığı üçün virtual qarşılıqlı əlaqə indi yeganə seçiminizdir. Rəqəmsal sıklığı azaldılması üçün yalnız video chat platformalarının dəqiq tənzimlənməsi lazımdır. Lakin bu, problemin həlli deyil. Yeni dövrə qədəm qoymuşuq. Yeni vərdislərə, yeni təcrübələrə, yeni mədəni anlayışlara ehtiyacımız var. Yeni bacarıq və nümunələr öyrənilir yeni mədəniyyət normaları yaratmalıyıq. Güclü iş seanslarına ehtiyacımız var”.

“Global Workplace Analytics” rəhbəri Kate Lister Microsoft tədqiqatındakı bezi rəqəmlərə diqqət çəkib: “Əlbəttə, əlaqə yaratmaq üçün kompüter proqramları indi daha çox istifadə olunur. Əvvəl bundan heç kim istifadə etmirdi. Evdən işləmək təbii olaraq virtual alətlər tələb edir, bu səbəbdən Microsoft-un video konfrans təbii qurumaymış, deyə Maykl Bohan bildirib. “Microsoft”un hesabatında bir çox ölkədə iş gününün bir saat, toplantıların isə orta hesabla 10 dəqiqə daha uzun olduğu göstərilir. Kompüter önündə üz-üzə komanda görüşməsi zamanı biz daim oturmaq vəziyyətində oluruq: “Beynimiz gerçək dünyada bir-birinə bağlıdır. Yəni, bədən işarəsi və ünsiyyət qurmaq üçün istifadə etmək üçündür. Kiçik qutularda bir çox iştirakçı ilə virtual görüş zamanı beynimiz hər bir iştirakçıdan ayrı-ayrılıqda işləməyə, dinləməyə, anlamağa və vizual işarələr almağa çalışır. İclasın gündəliyinə diqqət

yetirməyə başlamazdan əvvəl də beyniniz işdən artıq vaxtda işləyir. Bunun şüurlu bir şəkildə fərqi olmaya bilərsən, ancaq bir ekranda işləmək beyninizə bu böyük idrak yükü verir”.

Onlayn görüşlər nə qədər çox olarsa, beynimiz bir o qədər pisləşir. Bir işdə tədqiqat qrupu bir sıra süni virtual görüşlər zamanı insanların beyin fəaliyyətini müşahidə ediblər. İştirakçıların istirahət zamanı beynlərində alfa dalğaları və beyin işlək vəziyyətdə olduğu vaxt nə qədər beta dalğaları istehsal olunduğunu izləyiblər. Bir günlük müşahidə zamanı gördükləri demək olar ki, sonsuz bir beta dalğası ardıcılığı idi. Günün sonunda bu beta dalğalarının yığılması insanların yorğun və narahat hiss etmələri ilə güclü əlaqələndirildi. Onlayn görüşlər tək problem deyil. Beyniniz hər dəfə eyni vaxtda çox məlumat emal etdiyiniz zaman yük dalğaları yaradır. Başqa sözlə demək olar ki, hər dəfə bir ekrana baxanda bir müddət sonra beyninizin işi yavaşlamağa başlayır.

Lakin tədqiqatlar zamanı bir məsələdə ortaya çıxmışdır ki, 10 dəqiqəlik fasilə qədər sadə bir şey düzgün istifadə edildiyi təqdirdə rəqəmsal sıklığın təsirlərini azaltmağa kömək edə bilər. Uzun iclasları və ya ekrandakı işləri dayandırmaq beynin yükünü azaltmağa kömək edə bilər.

M.Bohan qeyd edir: “Fəaliyyətinizə ara verin və oxumaq, eskiz cizmaq kimi bir şey etsəniz beyniniz daha rahat olacaq və fasilədən sonra daha nişanlı və fokuslu olacaqsınız. Fasilələr vermək, gün ərzində daha yaxşı beyin sağlamlığını bərpa etməyə və qorumağa imkan verir”.

İşin ümumiyyətlə daha çətin və çox vaxt aparması faktı ilə bizə ağırlaşan qorxunc bir iş yükü, düşüncə fasiləsinin qeyri-mümkün olmasını göstərir. Kate Lister bildirir: “Üzbəüz və ya virtual aləmdəki görüşlərin çoxunun “israfçı” olduğunu inanırıq. Virtual görüşlərdə çox tapşırıq verirlər bu, idrak yükünün tamamilə başqa bir problemidir”.

Qönçə Quliyeva

Mustafa Şentop: “Ermənistan istər Azərbaycan, istərsə də region üçün təhdiddir”

Türkiyə Parlamentinin sədri təcavüzkar Ermənistanın mövcudluğunu belə dəyərləndirib: “Beynəlxalq hüquqa və təşkilatlara görə, Ermənistan Azərbaycan torpaqlarını işğal etməsi həqiqət idi. Türkiyənin Azərbaycanın yanında yer alması, dost və qardaşlıqdan başqa, həm də Azərbaycanın haqlı olması ilə əlaqədardır və bölgədə sülh üçün təhdid yaradan bir ünsürə qarşısında qətiyyətli mövqedir”.

Türkiyə Ermənistanın istər Azərbaycan, istərsə də region üçün təhdid, risklər yaradan, məsuliyyətsiz hərəkətlər edən dövlət olması qənaətinə gəlir. AZƏRTAC Anadolu agentliyinə istinadla xəbər verir ki, bu fikirləri Türkiyə Böyük Millət Məslisinin sədri Mustafa Şentop ifadə edib.

Heydər Əliyevin qurucusu olduğu milli

Torpaqlarımızın şimal hissəsinin Rusiyaya birləşdirilməsindən sonra, eləcə də bütün iyirminci əsr boyu Azərbaycan xalqı böyük sınaqlardan keçdi. XX əsrin əvvəllərində, xalqımızın günahsız qurbanlar verdiyi ilk erməni-azərbaycanlı qarşıdurması yaradıldı. 1918-ci ildə tarixi Azərbaycan torpaqlarında qondarma erməni dövləti yaradıldı və bu torpaqların sahibi olan azərbaycanlıları soyqırımı və etnik təmizləməyə məruz qoydular.

Buna istər keçən əsrin əvvəli olsun, istərsə də axırı Qərbi Azərbaycanda dünyaya göz açan hər bir azərbaycanlı ağrısıyla, acısıyla şahid oldu. Mən də öz növbəmdə bunu doğma əmisigildə yatıb qaldığı üçün gecə Qazaxıstan torpaqlarına sürgünə göndərilən ata-anasından illərlə ayrı yaşayan bir körpənin, sonradan, ömrünün sonuna yaxın isə doğma vətəninə azərbaycanlı olduğu üçün qovularaq qaçqın həyatı yaşamağa məcbur olan bir ananın - mənim anamın ağır-acı ağrıları az eşitməmişəm.

Azərbaycanın hələ yenidən müstəqillik qazandığı, özünün silahlı qüvvələrinin olmadığı bir dövrdə yaranmış vəziyyətdən istifadə edən kəmfürsət düşmənlər himayədarlarının da açıq və gizli köməyi sayəsində Azərbaycan ərazilərinin 20 faizini işğal etdilər.

Əsrin sonunda ikinci dəfə əldə etdiyimiz müstəqilliyimizi xarici qüvvələrin qızıqırdığı daxili çəkişmələrin nəticəsində əsrin əvvəlində olduğu kimi itirmək təhlükəsi yaranmışdı. Amma xalqımızın dahi oğlu, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin xalqın təkidli xahişi ilə yenidən hakimiyyətə qayıtması

yenidən müstəqilliyinə nail olmuş dövlətimizi böyük bir fəlakətdən xilas etdi. Azərbaycan hələ çox kövrək olan müstəqilliyini qoruyub saxlaya bildi. Bu, şübhəsiz ki, Heydər Əliyevin uzaqgörən siyasəti ilə Azərbaycanın milli maraqlarının konturlarını dəqiq cizməsi, cəsarəti və müdrikliyi sayəsində mümkündür.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin 1994-cü ilin mayında erməni təcavüzkarları ilə atəşkəs haqqında müqavilənin imzalanmasına nail olaraq Azərbaycanın müstəqilliyini təhdid edən erməni təcavüzünü dayandırması onun Azərbaycan xalqı qarşısında ən böyük xidmətlərindən biri idi. Məhz bundan sonra Ümummilli Lider Azərbaycanda ictimai-siyasi sabitliyin bərpa olunaraq möhkəmləndirilməsinə, iqtisadi tərəqqiyə nail olunmasına və sosial-mədəni problemlərin həllinə başladı.

Uzaqgörən siyasətçi hələ respublikamıza birinci rəhbərliyi dövründə xalqımıza məxsus milli-mənavi dəyərlərin qorunması, gənclərimizin sovetlər birliyinin müxtəlif aparıcı universitetlərində təhsil almalarını təmin edərək yüksək ixtisaslı milli kadrların idarəçiliyə gətirilməsi, respublikada azərbaycançılıq ideologiyasının fəlsəfi dünya görüş, fəlsəfi sistem halına salınması istiqamətində mühüm işlər həyata keçirmişdir.

Ümummilli Lider Heydər Əliyev gənclərlə bağlı məsələləri həmişə öz siyasətinin başlıca istiqamətlərindən biri hesab edirdi. 1969-1982-ci illərdə respublikaya rəhbərlik etdiyi dövrdə Ulu Öndər Heydər Əliyev yüzlərlə yeni tədris ocağı, gənclik mərkəzi, hərbi məktəb açdırmış, minlərlə azərbaycanlı gənci Sovetlər birliyinin nüfuzlu

ali məktəblərində təhsil almağa göndərmiş, müasir ixtisaslara yiləndirmişdir.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin şəxsi təşəbbüsü və qayğısı sayəsində o zamanlar Sovetlər birliyinin 50-dən artıq iri şəhərinin nüfuzlu ali məktəbində 15 mindən çox azərbaycanlı gəncin ali təhsil almasına, yüksək ixtisaslı mütəxəssis kimi hazırlanmasına imkan və şərait yaradılmışdır. Azərbaycan gənclərinin I forumunda bu barədə danışan ölkə rəhbəri demişdir: "Bütün bunların hamısı o vaxtlar Azərbaycanın gələcəyi üçün yeni-yeni mütəxəssislər hazırlamaq məqsədi daşmışdır. Bu işə biz hələ 70-ci ildən başlamışdıq. Mən bu gün çox məmnuniyyət hissi ilə qeyd edirəm ki, bu, şəxsən mənim təşəbbüslə olmuşdur. Mən hələ o vaxtdan ölkəmizin gələcəyini düşünürdüm".

Bu Heydər Əliyevin sayəsində qazanılan ən böyük nailiyyətlərdən biri idi. Azərbaycana rəhbərlik etdiyi ilk illərdən Dövlət gənclər siyasəti Heydər Əliyev siyasətinin aparıcı istiqamətlərindən biri olmuşdur. Savadı, qabiliyyəti, istedadı ilə seçilən gənclərə qayğı və diqqət göstərməyi bacaran ulu öndər bu gənclərin bir çoxunu özü seçir, onların qabiliyyətini və biliyini sınaqdan çıxarırdı. Bu gənclər maddi cəhətdən təmin edilir, yüksək, mükəmməl təhsil almalarına hər cür şərait yaradılırdı. Buna görə də Heydər Əliyevin 2-ci dəfə hakimiyyətə qayıdışına ən çox sevinənlər elə gənclər idi. Ulu Öndər Heydər Əliyev gənclərə arxalandığı kimi, gənclər də onu milli dövlət quruculuğumuzun banisi kimi qəbul edirdilər.

1988-ci ildən 1993-cü ilə qədər müxtəlif qrupların hakimiyyət uğrunda mübarizəsində yeniyetmələrin və gənclərin potensialından

sui-istifadə hallarına baxmayaraq, ölkə gəncliyinin böyük əksəriyyəti respublikada gedən ictimai-siyasi proseslərdən kənarda qalmış, ölkədə gənclər siyasəti demək olar ki, unudulmuşdu. Həmin dövrdə qeyri-səhlət ictimai-siyasi vəziyyət təhsil sisteminin iflic hala düşməsinə gətirib çıxarmış, gəncliyin başlı-başına buraxılması onlarda gələcəyə inam hissinin itirilməsinə səbəb olmuşdu. Lakin, Heydər Əliyevin yenidən hakimiyyətə gəlməsindən sonra bu vəziyyət kökündən dəyişdi. Belə bir məqamda hakimiyyətə qayıdan Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyev ilk görüşünü məhz gənclərlə keçirdi. 22 sentyabr 1993-cü ildə Respublika Ali Sovetində gənclərin nümayəndələri ilə görüşündəki çıxışında onlara dərin inam bəslədiyini ifadə etdi.

Onun "Azərbaycanın bugünkü gələcəyi bütövlükdə sağlam düşüncəli gənclərdir" - sözləri hər kəsin həyat devizinə çevrildi. Ulu Öndərimiz Heydər Əliyevin bu sahədə həyata keçirdiyi siyasət gənc nəslin mənavi-əxlaqi tərbiyyəsinin gücləndirilməsinə, sosial rifahının yaxşılaşdırılmasına və zəngin elmi potensialın yaradılmasına xidmət edirdi. Həç də təsadüf deyildir ki, Heydər Əliyev hər zaman gənclərə qayğı ilə yanaşır, onların problemlərini həll etməyə çalışırdı.

Gənclərin ictimai-siyasi həyatda fəallığını artırmaq üçün həyata keçirilən Dövlət Proqramının tətbiqi, idarəetmə orqanlarında gənc mütəxəssislərə üstünlük verilməsi Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən müəyyən edilmiş gənclər siyasətinin uğurlu nəticəsidir. Əlbəttə, bu gün Azərbaycanın müstəqil xəttə malik suveren dövlət kimi mövcudluğundan danışarkən bilməliyik ki, bu, Ulu Öndər Heydər Əliyevin hələ respublikamıza birinci rəhbərliyi dövründə

Azərbaycanın sosial-iqtisadi, mədəni yüksəlişi, milli şöurun oyanışı istiqamətində gördüyü işlər nəticəsində əldə olunub.

XX əsrdə Azərbaycan xalqının yetirdiyi nadir şəxsiyyət olan Heydər Əliyev əsrin əvvəllərində Azərbaycan xalqının gənclərində, duyğularında qığılcım kimi közərən milli dövlətçilik düşüncəsini əsrin sonlarına doğru ikinci dəfə hakimiyyətə qayıtdıqdan sonra alovlanan reallığa çevirmişdir. Uzaqgörən siyasətçi bu illərdə Azərbaycanın taleyüklü problemi olan Ermənistan Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllinə gedən yolun milli birliymiz və həmrəyliymizdən keçdiyini bildiyindən dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan, lakin bir-biri ilə əlaqələri lazımi səviyyədə olmayan soydaşlarımızı azərbaycançılıq ideyası ətrafında birləşdirməyi vacib hesab etdi. Ulu Öndər bunu bütün dünyada, əsasən də Qərbi ölkələrində tarixi saxtalaşdıraraq dövlətimizin əleyhinə qarayaxma aparan erməni diasporuna qarşı dayanmaq, onlara lazımi cavab vermək üçün vacib hesab edirdi.

Məhz Avropa ölkələrində və ABŞ-da erməni diasporunun qarayaxmalarının nəticəsi idi ki, 1992-ci ildə Ermənistanın təcavüzünə məruz qalmış dövlətimiz ABŞ Konqresinin embarqosuna məruz qaldı - ABŞ Konqresinin qəbul etdiyi "Azadlığa dəstək aktı"na "907-ci düzəliş"lə Azərbaycan ABŞ-in maddi və mənavi dəstəyindən məhrum edildi.

Milli birliyin yaradılması məsələsi Ulu Öndər Heydər Əliyevi dəim düşündürürdü. O, hələ Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sədri olarkən, 1991-ci il dekabrın 16-da 31 dekabrı Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi və Milli Birlik Günü elan etmək üçün fərman imzalamışdı. Ulu Öndər er-

Ramiz Hüseynov,
YAP İdarə Heyətinin üzvü

Bu hələ son deyildi və ermənilərin himayədarları sonrakı illərdə də azərbaycanlılara qarşı milli diskriminasiya siyasəti apararaq 1923-cü ildə yerli əhalimizin iradəsinin ziddinə olaraq Qarabağın dağlıq hissəsində Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayəti yaratdılar. İyirminci əsrdə etnik təmizləmə siyasəti aparan ermənilər yenə də öz havadarlarının köməyi ilə xaricdə yaşayan ermənilərin Ermənistan respublikasında yaşamasını təmin etmək üçün SSRİ hökumətinin rəhbərliyi səviyyəsində 1948-ci ildən başlayaraq 5 il müddətində azərbaycanlıları öz dədə-baba torpaqlarından məcburi surətdə Azərbaycanın aran rayonlarına köçürdülər. Təbii ki, bu, dağlıq ərazidə yaşayıb, soyuq iqlimə uyğunlaşmış əhalimizin qızdırma, yatacaq kimi xəstəliklərin əli ilə ölüm fərmanı demək idi.

1988-ci ildə özünün böyük hərbi gücəmalik himayədarlarına arxalanan Ermənistan monoetnik dövlət yaratmaq və yenidən Azərbaycandan torpaq qoparmaq iddiasına düşdü. Əvvəlcə Dağlıq Qarabağda separatçı hərəkat başladıran ermənilər münaqişəni genişləndirərək müharibəyə çevirdilər.

birliyimiz tarixi qələbəmizin təməlidir

məni diasporunun qarayaxmalarına layiqincə cavab vermək üçün səfər etdiyi xarici ölkələrdə mütləq azərbaycanlılarla görüşür, Azərbaycan diasporunun yaradılması ideyasını irəli sürür, milli həmrəyliyin, milli birliyin naminə birləşmənin vacibliyini təbliğ edirdi. Dünya azərbaycanlılarının azərbaycançılıq ideyası, Azərbaycan dövlətçiliyi ətrafında sıx birləşməsi üçün imkanlarını əsirgəməyən Heydər Əliyev bu yolda hər şeyi etmişdir. Ona görə də bu gün - dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi, onların vahid təşkilatlar çərçivəsində birləşməsi və milli diaspora çevrilməsi Ulu Öndər Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır desək yanlışdır.

Ulu Öndər daim vurğulayırdı ki, azərbaycançılıq ideologiyası dövlətlə vətəndaşların mənafeyini özvi şəkildə birləşdirmək, real müstəqilliyə nail olmaq, Azərbaycanın vahidliyini, bölünməzliyini qoruyub saxlamaq və möhkəmləndirmək üçün vasitədir. Ulu Öndər Heydər Əliyevin fəlsəfi baxışlarına görə, azərbaycançılıq milli mənsəbiyyəti, millimənəvi dəyərləri qoruyub saxlamaq, eyni zamanda, onların ümumbəşəri dəyərlərə sintezinə, inteqrasiyasına nail olmaq deməkdir. Xalqımızın milli-mənəvi dəyərlərini həm müdafiə etməyi, həm də qoruyub saxlamağı bacaran, "Hər bir insan üçün milli mənsəbiyyəti onun qürur mənbəyidir. Həmişə fəxr etmişəm, bu gün də fəxr edirəm ki, mən azərbaycanlıyam" - deyən Heydər Əliyev düşəsi azərbaycançılığı milli ideologiyaya çevirməklə cəmiyyətin həmrəylik və bütövlüyünə, mənəvi birliyinə nail olmuşdur.

Azərbaycançılıq millətimizdən asılı olmayaraq, özünü azərbaycanlı sayan insanların həmrəyliyi üçün ideoloji bünövrədir. Azərbaycançılıq ideologiyası həm də xaricdə yaşayan soydaşlarımızın hüquq və azadlıqlarının qorunması sahəsində dövlətin qarşısında duran vəzifələri müəyyənləşdirən, onların Azərbaycanı təmsil etdiklərinə görə üzərlərinə düşən mənəvi öhdəlikləri, habelə azərbaycanlı anlayışının sosial-fəlsəfi məzmununu ifadə edən konsepsiyadır.

Milli ənənələr kimi mühüm amilin daşıyıcısı olan Azərbaycançılıq ideologiyası həm də xalqın əsrlərdə daşıdığı müterəqqi ənənələri gələcək nəsillərə ötürən mənəvi körpüdür. Azərbaycançılıq ideologiyası millətə, xalqa, dövlətə qəlbən sevgini, onların naminə yorulmadan çalışmağı təşviq edir. Təsəvvüf deyil ki, 1997-ci ildə Ulu Öndər Heydər Əliyev ABŞ-a rəsmi səfəri zamanı Azərbaycan diasporu qarşısında çıxış edərkən bu ideologiyanın əsas prinsiplərini belə müəyyənləşdirmişdir: "Siz düşünməyin ki, Azərbaycan bizim üçün nə edib, düşünün ki, biz Azərbaycan üçün nə etmişik. Onda Azərbaycan da irəli gedər, Azərbaycan diasporu da inkişaf edər... Harada doğulmağın fərqi yoxdur, əsas odur ki, sən azərbaycanlısan, Azərbaycan dilinin, mədəniyyətinin daşıyıcısısan".

Bu gün siyasi baxışlarından asılı olmayaraq, hamı etiraf edir ki, respublikamızın ən qiymətli mənəvi-ideoloji sərvətlərindən biri olan milli birlik Heydər Əliyevin 1993-cü ildə xalqın istəyi ilə hakimiyyətə qayıdışından sonra əldə edilmişdir. Xalqın nəzərində bütöv, milli şəxsiyyət kimi təcəssüm olunan Heydər Əliyev düşəsi Azərbaycana ikinci rəhbərliyi dövründə vətəndaş sülhü və ümumxalq həmrəyliyinin möhkəmləndirilməsi xəttini davam etdirmiş, bu siyasi xətti özünün konkret addımları ilə kamil elmi-nəzəri konsepsiya səviyyəsinə qaldırmışdır. Xaricdə yaşayan soydaşlarımızla hər bir görüşündə, diasporumuz qarşısında hər bir çıxışında dünya azərbaycanlılarının vəzifələrini dəqiq və aydın müəyyənləşdirən Heydər Əliyev onları ilk növbədə öz milli kimliklərini dərk və

hifz etməyə, Azərbaycanın dilini, mədəniyyətini, müterəqqi adət-ənənələrini, tarixini yaşatmağa, inkişaf etdirməyə, ana Vətənlə əlaqələrini möhkəmləndirməyə, Azərbaycan dövlətinin, cəmiyyətinin problemlərini dünyada ədalətli mövqedən, obyektiv təbliği istiqamətində ardıcıl işlər görməyə çağırırdı. Bu vəzifələrin icrasını uğurla təmin etmək, soydaşlarımızın milli və vətəndaş hüquqlarını qorumaq, onların Azərbaycan hökumətinin get-gedə artan maddi və mənəvi potensialından, siyasi nüfuzundan bəhrələnməsinə şərait yaratmaq üçün Ulu Öndər Xaricdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin (sonradan Diaspora İş üzrə Dövlət Komitəsi) yaradılması haqqında fərman verdi.

2001-ci ilin noyabrında Dünya Azərbaycanlılarının birinci qurultayını keçirən Heydər Əliyev bu tədbiri xarici ölkələrdə yaşayan soydaşlarımızın təşkilatlanması, ümummilli ideyalar ətrafında birləşməsi və təcavüzkar düşməne qarşı mübarizəsinin təşkili baxımından böyük hadisə hesab edirdi. Məhz bundan sonra dünya ölkələrində saxtakar erməni təbliğatına ilk sarsıdıcı zərbələr endirilməyə başlandı.

Ümummilli Liderin Azərbaycan diasporu ilə bağlı həyata keçirdiyi siyasət Prezident İlham Əliyevin də apardığı dövlət siyasətində aparıcı xətlərdən birinə çevrildi. Prezident Ulu Öndərin işini uğurla davam etdirərək ardıcıl və qətiyyətli addımlar atdı. 2006-cı ilin martında Dünya Azərbaycanlılarının II qurultayı keçirildi. Bu tədbirdə Prezident İlham Əliyev Ulu Öndər Heydər Əliyevin ideyalarını daha da inkişaf etdirərək təkcə dünya azərbaycanlılarının deyil, Azərbaycan və Türkiyə diasporlarının birləşərək amansız və məkrli düşməne qarşı vahid cəbhədə mübarizə aparmasını tövsiyə etdi. Bu diaspor siyasətinin nəticəsi idi ki, ikinci qurultayın dünya ictimaiyyətinə və dövlətlərinə nümayiş etdirdi erməni təcavüzü və vəhşiliyinə layiqli qiymət verildi. Sənəddə deyilirdi: "1992-ci ilin fevralında azərbaycanlıların qədim tarixi məskənlərindən biri olan Xocalı şəhəri erməni silahlı qüvvələri tərəfindən mühasirəyə alınmış, qocalar, qadınlar və uşaqlar da daxil olmaqla min nəfərə yaxın insan xüsusi amansızlıq və işgencələrlə qətlə yetirilmişdir. Xocalı soyqırımı daim özünü dünya xalqlarına məzmun göstərməyə çalışan erməni millətçiliyinin riyakarlığını, insanlıq və bəşəriyyət əleyhinə yönəlmiş mahiyyətini bir daha açıq göstərmişdir".

Torpaqlarımızın azadlığı, ərazi bütövlüyümüzün bərpası ilə nəticələnən Vətən müharibəsi Azərbaycan xalqının milli həmrəyliyinin, monolit birliyinə tentənəsi oldu. Vəzifəsindən, sosial statusundan, milli-ətnik və dini mənsəbiyyətindən asılı olmayaraq hər bir vətəndaş, böyükdən kiçiyə qədər hər bir insan bu müqəddəs savaşa Prezident İlham Əliyevin ətrafında dəmir yumruq kimi birləşdi, qələbəmizə layiqli töhfəsini verdi.

Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə böyük inkişaf yolu keçən müstəqil Azərbaycan tarixdə olmadığı qədər güclü dövlətə çevrilib. Dövlətimizin iqtisadi-siyasi potensialı, ümumi inkişaf səviyyəsi, bütün sahələr üzrə qazanılan nailiyyətləri bünəhər gücü əks etdirən əsas göstəricilərdir. Ötən illərdə dövlət gənclər siyasəti də bu istiqamətdə qəbul olunmuş dövlət proqramlarının və qərarların fonunda mahiyyətə yeni mərhələyə yüksəldi. Hələ 2005-2009-cu illərdə həyata keçirilən gənclər proqramı, neft gəlirlərini "insan kapitalı"na çevirmək üçün "2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xaricdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı"nın qəbulu, 2007-ci il ölkədə "Gənclər ili" elan etməklə Prezident İlham Əliyev Ulu Öndər Heydər Əliyevin gənclər siyasəti sahəsində müəvən etdiyi xətti

davam etdirdiyini təsdiq etdi, gənclərə geniş özünü təşkil imkanları yaratdı və gənclərin inkişafına nə qədər böyük önəm verdiyini nümayiş etdirdi. Təsəvvüf deyil ki, Prezident İlham Əliyev 26 yanvar 2015-ci il tarixli Sərəncam ilə gənclərin intellektual, fiziki və mənəvi inkişafını, ölkənin sosial-iqtisadi, ictimai-siyasi və mədəni həyatında fəal iştirakını təmin etmək məqsədilə "2015-2025-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin inkişaf Strategiyası"nı təsdiq etdi.

Azərbaycanda həyata keçirilən müterəqqi gənclər siyasəti gənc nəslin inkişafını, bilik və bacarıqlarını realizə etmələri üçün şərait yaratmaqla yanaşı, onları həm də milli-mənəvi dəyərlərinə sadıq, vətənpərvər ruhda formalaşdırmışdır. Bu baxımdan 44 günlük Vətən müharibəsi Azərbaycan gənclinin vətənpərvərliyini, əzmini bütün dünyaya nümayiş etdirdi.

Xalqımızın Ulu Öndəri Heydər Əliyev deyirdi ki, hər bir vətəndaş gerek ölkəsinin böyük siyasəti haqqında düşünsün, kiçik mənfəətləri, maraqları haqqında düşünməsin. 27 sentyabr 2020-ci il tarixində Ermənistan silahlı qüvvələrinə qarşı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrimizin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə başlanan əks-hücum əməliyyatı 30 il davam edən erməni işğalına son qoydu. 44 gündən sonra, noyabr ayının 10-da zəfərə başa çatan Vətən müharibəsi nəinki vətəndaşlarımızın, eləcə də dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan soydaşlarımızın ölkəmizin böyük si-

yasətinin ümdə tərkib hissəsi olan dövlətçiliyi qorumaq, ərazi bütövlüyünü təmin etmək, milli birliyi möhkəmləndirmək işinə dönməz sadıqlığının sınağı oldu. Ölkəmizdə və onun hədudlarından kənarda sarsılmaz gücümüzü real təcrübədə gördük.

Əlbəttə, güclü Azərbaycan dövlətinin yaradılması ulu öndər Heydər Əliyevin dəstəsidir. Bu gün dövlətimizin dünyada söz sahibi olması, regionda sülhün, əminamanlığın təmin olunması, koronavirus pandemiyası şəraitində insanlarımızın sağlamlığının qorunması üçün respublikaya lazımi qədər vəksinlərin gətirilməsi, vətəndaşlarımızın sosial rifahının daha da yaxşılaşdırılması istiqamətində iri miqyaslı layihələrin gerçəkləşdirilməsi və s. ulu öndər Heydər Əliyevin dəsti xəttinin uğurla davam etdirilməsi sayəsindədir.

Məlum olduğu kimi, Ermənistanda fərariyyənin baş alıb getdiyi, gənclərin ordudan yayınacağı halda minlərlə Azərbaycan gənclinin Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyevin ideyalarını uğurla həyata keçirən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə olan güvəni sayəsində Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin şöbələrində qeydiyyatdan keçərək, Vətən müharibəsinin ilk günlərindən döyüşlərə yollanması Azərbaycan xalqının öz prezidentinə, öz liderinə olan inamını, xalq-dövlət birliyini bütün dünyaya nümayiş etdirdi. Dövlətə xalqın bu sarsılmaz birliyi yeni dövrdə Azərbaycanın firavan gələcəyinin qarantıdır.

Ulu Öndərin ideyaları bu gün də yaşayır

XX əsrin 80-ci illərinin sonlarında başlayan siyasi proseslər Azərbaycan xalqının tarixində olduqca gərgin, ağır və qarantlı günlərin başlanğıcı idi. İstər 88-ci ildə Dağlıq Qarabağda erməni separatçıların milli zəmində münaqişə yaratması, istər 20 yanvar hadisələri, istərsə də müstəqilliyin ilk illərində ölkədə baş verən siyasi hərc-mərclik, iqtisadi çətinlik Azərbaycan xalqının vəziyyətini gətirdi və ağırlaşdırdı. O illərdə ölkə hakimiyyətinin uğursuz addımları, ərazi bütövlüyünün pozulması ölkəni xoşbəxt sürükləyirdi. Belə bir acınacaqlı vəziyyətdə Azərbaycanı düşüdüğü ağır şəraitdən xilas edəcək güclü siyasi liderə ehtiyac yaranmışdı ki, bu şəxs də heç şübhəsiz Heydər Əliyev idi. Ulu Öndərin xalqın təkidli tələbi ilə hakimiyyətə gəlməsi ölkəmizin siyasi tarixində yeni bir mərhələnin başlanğıcı oldu.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin qayıdışı ərazilərimizin işğalı, istehsalın, elm və texnoloji sistemlərin dağılması, iqtisadi cəhətdən dözülməz olduğu bir dövrə təsadüf edirdi. Lakin dahi rəhbərin qorxmaz, mətin mövqeyi, yüksək elmi və siyasi biliklərə malik olması və müdrik siyasət nəticəsində tez bir zamanda bütün sahələrdə sabitlik əldə edildi və respublika inkişaf yoluna qədəm qoydu.

Ümummilli Liderin uzaqgörənliyi dövlətin bütün sahələrində olduğu kimi gənclər siyasətində də yarı keçmədi. Bu siyasət Azərbaycan gəncliyində yeni prinsiplər, mənəvi dəyərlər, həyata yeni baxışlar sistemi formalaşdırmağa başladı. Azərbaycanda məqsəd və vəzifələrə, fəaliyyət istiqamətlərinə görə bir-birindən dəyərli, yeni, müstəqil gənclər təşkilatları yaranması bu prosesi daha da sürətləndirməyə təkan verdi.

Azərbaycan gənclərinin cəmiyyətin inkişafında və bir çox vacib problemlərin həllində rolunu artırmaq, ölkənin gələcək inkişafında iştirakını və məsuliyyətini yüksəltmək məqsədilə Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən hələ 1995-ci ildə Azərbaycan Gənclər Forumunun keçirilməsi təşəbbüsü irəli sürüldü. Beləliklə, 2 fevral 1996-cı ildə gənclərin I Forumu keçirildi. İlk Forum Azərbaycanda gənclər siyasətinin müəyyən olunmasında mühüm rol oynadı.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin inkişafatı doğru təşəbbüslərinin sayı-hesabı yoxdur. Bu gün də cənab Prezident İlham Əliyevin uğurlu siyasəti nəticəsində Azərbaycanda bütün sahələr gündə-gündən inkişaf edir. O nöqtəyi-nazardan Heydər Əliyevin isti nəfəsi bu gün ölkəmizdə hiss olunur, böyük Azərbaycan onun şah əsəridir. Məhz sevincdirici hal odur ki, Heydər Əliyevin prinsipləri bu gün də davam etdirilir. Dövlətçiliyimizin qorunması naminə mücadilə aparan hər bir şəxs xalqımızın qəlbində söküləməz bir xətt qurub, o cümlədən, böyük xilaskarımız Heydər Əliyev!

İlqar Axundov,
YAP Gənclər
Birliyinin üzvü

28 aprel işğalı - AXC-nin süqutundan 101 il keçir

Prezident İlham Əliyev: “Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin varisi olan bugünkü Azərbaycan dövləti xalqımızın müstəqillik arzularını gerçəkləşdirdi”

1918-ci il mayın 28-də yaradılan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti müsəlman Şərqində ilk demokratik respublika olmaqla yanaşı, xalqımızın tarixində mühüm bir hadisə idi. Belə ki, əsrlər boyu müstəqillik arzusu ilə yaşayan xalqımız nəhayət ki, öz müstəqil dövlətinə sahib oldu. Lakin çar Rusiyasının müstəmləkəçilik siyasətini gerçəkləşdirən bolşeviklər Azərbaycan Demokratik Cümhuriyyətinin var olduğu 23 ayda onu daim yıxmağa cəhd edirdilər. XX yüzilin başlanğıcında Rusiyada baş verən sosialist inqilabının havası Azərbaycandakı ictimai zümrələr arasında bölücülüyə gətirib çıxardı. 101 il qabaq Azərbaycanda hakimiyyətin bolşeviklərə təslim edilib-edilməməsilə bağlı parlamentdəki gərgin dartsımlar zamanı Səməd ağa Ağamalıoğlu heç nə olmayıb kimi “O olmasın, bu olsun” demişdi.

Moskva o zaman içimizdəki gücləri bir-birinə qarşı qoymaqla istəyinə çatdı. 28 Aprel fəlakəti baş verməyə bilərdimi? Görəsən, fəlakətin baş verməsini yaradan nədənələri niyə vaxtında görə və qarşısını ala bilmədik? Xalq niyə Demokratik Cümhuriyyəti sözün əsl mənasında qorumaq gücündə olmadı? Qərb bir tərəfdən Qafqazda Azərbaycan, Gürcüstan və Ermənistan kimi dövlətlərin yaranmasını alqışlayır, başqa yandan da Rusiya imperiyasının caynağından qurtulmuş dövlətlərin müstəqilliyini tərəddüdlə qarşılayırdı. 23 ayda Cümhuriyyətin içində ayrı-ayrı güclər tərəfindən çoxlu iğtişaşlar törədildi. Təbiidir ki, bu, hökumətin qüvvəsinin parçalanmasına, bir neçə tərəfli mübarizə aparmasına səbəb olurdu. Müsavatçılar müxtəlif siyasi güclərlə əməkdaşlığa getdilər. Bir neçə dəfə kabinet dəyişikliyi baş verdi. Belə bir durumda ölkədə bolşevizm təhlükəsi gündəgünə artırdı. Bolşeviklərin uydurduğu ehtışamlı ideyalar fəhlə və kəndliləri şimikləndirirdi. “Fabrik-zavod fəhlələrə, torpaq kəndlilərə” şüarı cəlbədiçi səsləndiyi dərəcədə milli dövlətimizi yıxacaq güc halına gəlirdi. Azərbaycanın içindəki müxtəlif əqidəli bəzi şəxslər son məqamda satınlıq etdilər. Birinci Dünya Müharibəsindən məğlubiyətlə qurtulan, ötən yüzilin əvvəllərindən bəri dəfələrlə inqilab edərək əldən düşən, vəəndaş müharibəsinin birtəhər səngiməyə başladığı Rusiya Bakı neftinə, ümumiyyətlə, Azərbaycan kimi zəngin bir ölkəyə yiyələnməyin önəmini gözəl başa düşürdü. Bu baxımdan da Moskva Azərbaycanda ötən illərdə tərəfdarlarını yarıda bilməmişdi. Bu şəxslər o dönmənin inqilab havasının təsiri ilə fanatlıq dərəcəsinə gəlmişdilər. Çox az sonra, 1930-cu illərdə bu şəxslərin demək olar, hamısını sovet ideologiyası məhv etdi.

Fəlakət yeni faciəli hallar yaradı: 1920-ci il aprel 28-də Azərbaycan işğal etdilər, 1937-ci ildə isə repressiyalar törədildi. Xalqımızın ruhu ardıcıl olaraq sarsıldı. Onun məhv edilməsi üçün bəşər tarixində misli görünməyən yirtıcı üsullara əl atıldı. Təəssüf ki, hələ də soydaşlarımız 28 Aprel fəlakətinin yaratdığı fəsadları, Demokratik

Cümhuriyyətin çöküşünü tam anlamayıblar. Belə bir gərgin zamanda cümhuriyyəti nəinki elan etmək, üstelik, onu 23 ay yaşatmaq hüner idi. Ancaq Müsavat hökuməti təəssüf ki, gördüyü böyük işin dəyərini, önəmini kütlələrə istənilən səviyyədə anlama bilmədi. Və 28 aprel Şərqdə ilk demokratik respublika olan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti süquta uğradı. Bu Vətən uğrunda onminlərlə şəhid verilərək müstəqilliyi qazanıldı. Tarixdə buraxılan səhvləri təkrarlamağa heç kimin haqqı yoxdur!

“Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi daimidir, əbədidir, dönməzdir, sarsılmazdır”- Ulu Öndər Heydər Əliyev

Ümummilli lider Heydər Əliyev və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev hər zaman Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin ölkəmizin dövlətçilik tarixində mühüm yerə malik olduğunu bildirmişlər. Qeyd etmək lazımdır ki, Birinci Dünya müharibəsində böyük dövlətlərin dünyanı bölüşdürmək uğrunda mübarizəsinin həlledici mərhələyə daxil olduğu və ölkənin başı üzərini yeni işğal təhlükəsinin aldığı çox müəkkəb bir daxili və beynəlxalq şəraitdə yaradılan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti öz fəa-

yati əhəmiyyətli sənəd olmaqla yanaşı, Cümhuriyyət hökumətinin imzaladığı ilk dövlətlərarası müqavilə idi. Bunun ardınca iyunun 16-da Azərbaycan hökuməti Tiflisdə Gəncəyə köçdü. Gəncədə Nuru paşanın başçılıq etdiyi 300 nəfər məsləhətçidən ibarət türk hərbi nümayəndəliyi ilə yanaşı, Qafqaz İslam ordusunun şəxsi heyətinin təxminən yarısı yerli əhalidən toplanmış könüllülərdən ibarət idi. 1918-ci il iyunun 17-də Fətəli xan Xoyskinin başçılıq etdiyi Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökuməti çox ağır şəraitdə, eləcə də soyqırımı taleyini yaşamış Azərbaycan xalqını bu çətin vəziyyətdən çıxarmaq məsuliyyətini öz üzərinə götürdü. Bütün bunlarla yanaşı, Azərbaycan hökuməti öz fəaliyyətinin mühüm bir hissəsini dövlət müstəqilliyinin qorunub saxlanması, eləcə də xarici müdaxilənin qarşısının alınması üçün ordu quruculuğuna yönəlmişdi. Bu baxımdan, ordu quruculuğu istiqamətində iyunun 26-da müsəlman hərbi korpusunun Azərbaycan korpusuna çevrilməsi ilə mühüm addım atıldı və faktiki olaraq ilk milli ordu yaradıldı. Bir gün sonra, Azərbaycan dili dövlət dili elan edildi. Bunun ardınca isə, iyul ayının 15-də Fövqəladə Təhqiqat komissiyası yaratmaq barədə qərar qəbul olundu və komissiya Bi-

rinci Dünya müharibəsi dövründə Cənubi Qafqaz ərazisində bütün türk-müsəlman əhalisinə qarşı erməni daşnakları tərəfindən törədilən soyqırımı cinayətlərinin araşdırıb, cinayətkarları məsuliyyətə cəlb etməli idi. Bir sözlə, aprel 28-də XI Qızıl ordunun Azərbaycanı işğalı ilə Xalq Cümhuriyyətinin süqut etməsi ölkəmizin beynəlxalq münaibətlər sistemində müstəqil dövlət kimi iştirakını dayandırdı.

Belə ki, 1991-ci il oktyabrın 18-də “Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyi haqqında” Konstitusiyaya Aktının qəbul olunması ilə Azərbaycan xalqı tarixinin yeni mərhələsinin başlanğıcına qədəm qoydu. SSRİ-nin süqutu ilə yaranan əlverişli tarixi şərait və milli-

rası əlaqələr qurur. Hazırda regionda və dünyada baş verən əsas iqtisadi siyasi və mədəni proseslərdə Azərbaycan dövləti layiqincə təmsil olunur, öz mövqeyini bildirir və mənafələrini qoruyur. Ölkə daxilində gedən demokratik proseslər və iqtisadi yüksəlişlə yanaşı, uğurlu xarici siyasət bu gün dünyanın aparıcı dövlətlərinin, nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların diqqətini Azərbaycana yönəlmiş və bu da beynəlxalq hüquq normalarına uyğun qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığın yaranmasını yaratmışdır. Bu gün Ümummilli Lider Heydər Əliyevin xarici siyasət kursunu novatorcasına və dinamik şəkildə davam etdirən Prezident İlham Əliyev yüksək diplomatik istedadı sayəsində ölkəmizin dünyanın siyasi-iqtisadi mənzərəsini müəyyən edən aparıcı dövlətlərlə və beynəlxalq təşkilatlarla münasibətləri keyfiyyətə yeni müstəvidə daha da inkişaf etdirmişdir.

Nəticədə, Azərbaycan yalnız beynəlxalq regionda gedən proseslərdə deyil, eyni zamanda, beynəlxalq aləmdə cərəyan edən proseslərə də təsir göstərmək imkanı qazanmışdır. Azərbaycan artıq Cənubi Qafqaz regionunda əsas söz sahibi olan dövlət kimi çətin geosiyasi şəraitdə müstəqil xarici siyasət həyata keçirir. Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin nizama salınmasında Azərbaycanın tutduğu mövqe bir-mənəlidir. Problem yalnız Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və ölkəmizin beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədləri çərçivəsində həllini tapmalıdır. Bu mövqe beynəlxalq hüquq normaları və prinsipləri, BMT Nizamnaməsi, Helsinki Yekun Aktı və münaqişənin nizamlanması istiqamətində qəbul edilmiş çoxsaylı beynəlxalq sənədlərə əsaslanır. Eyni zamanda, dövlət başçısı İlham Əliyev bəyan etmişdir ki, Dağlıq Qarabağa heç vaxt müstəqillik verilməyəcək, dünya birliyi heç vaxt Dağlıq Qarabağın müstəqilliyini tanımayacaqdır. Prezident İlham Əliyev Azərbaycan xalqı və dövlətin bu işğal, etnik təmizləmə siyasəti və torpaqlarımızı azad etmək üçün əsasımızın olduğunu və bunun beynəlxalq hüquq normaları ilə təsdiq edildiyini vurğulamışdır. Ona görə ancaq Azərbaycan xalqının iradəsinə, gücünə arxalanmağı bildiren dövlət başçısı bu məqsədlə iqtisadiyyatımızı və ordumuzu gücləndirməyin vacibliyini bildirməklə yanaşı qeyd etmişdir ki, “Biz danışıqlar aparırıq, ancaq bununla bərabər. Hər an torpaqlarımızı işğalçılardan hərbi yolla azad etməyə hazır olmalıyıq”. Bu baxımdan, Prezident İlham Əliyev 2019-cu il mayın 27-də 28 May - Respublika Günü münasibətilə keçirilən rəsmi qəbulda nitqində bildirmişdir: “2003-cü ildən bu günə qədər Heydər Əliyev siyasəti Azərbaycanda yaşayır, davam etdirilir, zənginləşdirilir. Əlbəttə ki, o vaxtdan bu günə qədər çox böyük işlər görüldü, ancaq, eyni zamanda, dünya da, bölgə də dəyişib. Dünyada, bölgədə yeni təhlükə mənbələri üzə çıxır, yeni çağırışlar meydana gəlir. Əlbəttə, biz həmişə çalışırıq və çalışmalıyıq ki, ölkəmizi mümkün olan risklərdən qoruya bilək. Son illərin təcrübəsi onu göstərir ki, biz buna müvəffəq ola bilməmişik”.

Ardı Səh. 11

Əvvəli-Səh-10

Bununla yanaşı, ölkəmizin hərbi qüdrətinin gücləndiyini diqqətə çatdıran Azərbaycan Prezidenti qeyd etmişdir ki, Ağdərə, Füzuli, Cəbrayıl rayonlarının bir hissəsi, Naxçıvan Muxtar Respublikasında keçirilən əməliyyat nəticəsində böyük torpaq sahəsi işğalçılardan azad edilmişdir. Hərbi qüdrətimizin artırılması nəticəsində bu gün Azərbaycan Ordusu beynəlxalq reytinglərdə güclü ordular sırasındadır. "Biz müharibə şəraitində yaşayırıq. Müharibə hələ bitməyib. Belə olan halda hərbi potensialımızın gücləndirilməsi əsas prioritet məsələlərdən biri olmalıdır. Bu istiqamətdə çox ciddi addımlar atılıb. Deyə bilərəm ki, son illərdə hərbi hissələrimizin 80 faizi tamamilə yenidən qurulub. Növbəti illərdə qalan, hələ də təmirə ehtiyacı olan hissələr də təmir ediləcəkdir. Azərbaycan bu gün çox güclü hərbi potensiala malikdir. Ancaq bundan sonra da bu istiqamətdə praktiki addımlar atılacaq". Prezident İlham Əliyev bildirmişdir ki, biz münaqişə ilə bağlı həqiqətləri dünyaya çatdırırıq və bundan sonra da çatdırmağıq: "Hesab edirəm ki, bu gün vəziyyət tamamilə fərqlidir. Çünki əgər əvvəlki dövrlərdə erməni lobisi tərəfindən yayılan saxta, təhrif edilmiş məlumatlar daha çox yer tuturdusa, bu gün münaqişə ilə

28 aprel işğalı - AXC-nin süqutundan 101 il keçir

Prezident İlham Əliyev: "Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin varisi olan bugünkü Azərbaycan dövləti xalqımızın müstəqillik arzularını gerçəkləşdirdi"

bağlı dünya ictimaiyyəti kifayət qədər məlumatlıdır. Hər kəs xəritəyə baxsa görər ki, Azərbaycan işğala məruz qalan ölkədir. Bu məsələ ilə bağlı biz bundan sonra da ardıcıl siyasət aparacağıq. Bizim prinsipi al mövqeyimiz dəyişməz olaraq qalır. Biz bu mövqedən dönməyə cəyik. Münaqişə yalnız ölkəmizin ərazi bütövlüyü çərçivəsində öz həllini tapmalıdır və müvafiq beynəlxalq təşkilatların qərar və qətnəmələri icra edilməlidir". Bütün yuxarıda göstərilənlər onu deməyə əsas verir ki, bu gün Azərbaycanın xarici siyasət strategiyasının uğurla həyata keçirilməsi respublikamızın dünya miqyasında nüfuzunu xeyli artırmış, ölkəmizin Cənubi Qafqaz regionunda lider dövlətə çevrilməsini şərtləndirmişdir. Bu baxımdan, dövlət başçısı bəyan etmişdir ki, 1918-ci ildə qurulmuş Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti cəmi 23 ay yaşadı. "Müstəqil Azərbaycan Respublikası Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin varisidir və onların niyyətlərini biz həyatda təmin etdik, həyata keçirdik. Əmi-

nəm ki, müstəqillik yolunda bizim inkişafımız davamlı olacaq, uğurlu olacaq və Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi əbədi olacaq!"

Bəli, Azərbaycan xalqı 101 il öncə ilk dəfə Şərdə demokratik respublika olan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin süqutunu yaşadısa, 1991-ci ildə Sovet İttifaqının dağılması nəticəsində digər müttəfiq respublikalarla birlikdə Azərbaycan da müstəqilliyə qovuşdusa, 1992-ci ildə AXC-Müsavat rejimi hakimiyyəti qanunsuz şəkildə zəbt etdikdən sonra əldə olunan müstəqilliyimiz bir anda süquta doğru gedəcəkdə.

Ulu Öndərin ruhu şadırd

Bəli, Ulu Öndərin ruhu şadırd. Artıq torpaqlarımız nə düşmən tapdağında qalacaq, nə də müstəqilliyimiz süquta uğrayacaq. Çünki bu gün müstəqil Azərbaycan Respublikasının rəhbəri, Müzəfər Ordumuzu Ali Baş Komandanı, "Dəmir yumruq" siyasətini müəllifi, Qalib Sərkərdə İlham Əliyev ədaləti, ərazi bütövlüyümüzü

berpav etdi, 30 il həsrətində olduğumuz Qarabağ Azərbaycanımızı özümüzə sahibinə qaytardı, müstəqilliyimizi möhkəmləndirdi. Bu gün Azərbaycan strateji inkişaf istiqamətlərini əsas tutaraq bölgədə, dünyada dəyişən vəziyyətə uyğun olaraq öz inamlı siyasətini aparır. Bu gün ölkəmiz müstəqil siyasət apararaq, milli maraqların təmin olunmasında çox böyük addımlar atıb, çox böyük uğurlar qazanıb. 2003-cü ildən bu günə qədər Heydər Əliyev siyasəti Azərbaycanda yaşayır, davam etdirilir, zənginləşdirilir. Əlbəttə ki, o vaxtdan bu günə qədər çox böyük işlər görüldü, ancaq, eyni zamanda, dünya da, bölgə də dəyişib. Dünyada, bölgədə yeni təhlükə mənbələri üzə çıxır, yeni çağırışlar meydana gəlir. Əlbəttə, biz həmişə çalışırıq və çalışmalıyıq ki, ölkəmizi mümkün olan risklərdən qoruya bilək. Son illərin təcrübəsi onu göstərir ki, biz buna müvəffəq ola bilmişik. Hərbi qüdrətimizin artırılması nəticəsində bu gün Azərbaycan Ordusu beynəlxalq

reytinglərdə güclü ordular sırasındadır. Bu gün artıq "qaçqın və köçkün" ifadəsi işlənir. Çünki işğaldan azad olunmuş torpaqlarda ilk gündən böyük quruculuq, abadlıq işləri aparılır. Artıq bu gün əbədiliyimiz daimidir və möhkəmlənməkdir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Müstəqil Azərbaycan Respublikasının yaranması ilə bağlı keçirilən mərasimdə dedi ki: "Bu gün biz xoşbəxtik ki, müstəqil ölkə kimi, azad xalq kimi yaşayırıq, taleyimiz öz əlimizdədir. Müstəqilliyimizin qorunması, möhkəmlənməsi ən vacib məsələlərdən biridir. 1918-ci ildə qurulmuş Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti cəmi 23 ay yaşadı. [Müstəqil] Azərbaycan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin varisidir və onların niyyətlərini biz həyatda təmin etdik, həyata keçirdik. Əminəm ki, müstəqillik yolunda bizim inkişafımız davamlı olacaq, uğurlu olacaq və Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi əbədi olacaq!". Qalabağ Azərbaycandır!!!

RƏFİQƏ HÜSEYNOVA

İndi Türkiyəyə saxta erməni iddiaları ilə təzyiq edən bir zamanlar Osmanlı dövləti ilə savaşa məğlub olanlardır. Həmin qüvvələr onda Osmanlı paramparça edib onu bir dövlət olaraq yox etmək istəyirdi. Bununla da türk dövlətini regionda dünyanın siyasi xəritəsindən silmək istəyirdilər. Həmin döyüşlərdən daha güclü, müstəqil və söz sahibi olan Türkiyə Respublikası yarandı. Torpaq itkilərinə baxmayaraq, Osmanlının yerində demokratik bir dövlət yarandı. Bu da Türkiyənin dostlarını sevindirdi, onu özlərinə arxa, dost bildilər, düşmənləri isə bu günədək Cümhuriyyətin ayağının altını qazmaqdadır.

Türkiyə NATO-ya üzv olmaqla bir zamanlar onu parçalamaq istəyənlərlə strateji müttəfiq oldu. Sonrakı dövrlərdə Türkiyə ordusu müttəfiqləri ilə birlikdə fəaliyyət göstərib. Bunun ən bariz nümunəsi Koreya savaşıdır. 1950-1953 illərdə Koreya müharibəsinə 23 min hərbi qatılmışdı. Savaşa 734 türk əsgəri şəhid olmuş, 2 147-si yaralanmış, 234 hərbi isə əsir düşmüşdü. İndiyədək 175 türk əsgəri itkin düşmüş sayılır. Son illər Türkiyə İraq və Suriyada İŞİD-ə qarşı, Əfqanıstandakı terrorçu qruplaşmalara qarşı anti-terror əməliyyatlarında yenə ABŞ başqa ölkələrə NATO ilə birlikdə olub. Ancaq bu müttəfiqliyin qarşılığında Qərbi son illər Türkiyəyə qarşı hibrid müharibə aparır. Çünəqalada məğlub olanlar 106 il əvvəlki acılarını bu yolla çıxmağa çalışırlar.

Avropa İttifaqının üzv olan aparıcı dövlətlərin hamısında, o cümlədən Almaniya, Fransa, Belçika, Niderland və s. ölkələrdə terrorçu PKK-nın təəssübkeşləri adı altında terrorçular fəaliyyət göstərir və onlar olduqları ölkədən dəstək alırlar. Halbuki ABŞ və Avropa İttifaqının adını sadaladığımız və çəkmediyimiz ölkələr PKK-nı terrorçu qruplaşma olaraq tanıyırlar. Bu, Qərbi siyasi blokunun ikiüzlü yanaşmasıdır.

Suriyada terrorçu PKK/YPG-PYD qruplaşmasının hər cür silah və hərbi texnika ilə silahlandırılma-

ABŞ-ın Türkiyəyə xəyanəti - müttəfiqliyə yaraşmayan davranış

sı ABŞ başda olmaqla NATO-dakı strateji müttəfiqlərin Türkiyə ilə hibrid müharibəsi apardıqlarını deməyə əsas verir. Çünki adıçəkilən bu terrorçu qruplaşma Türkiyənin ərazi bütövlüyü və əhalisi üçün təhlükə mənbəyidir. Onda sual yaranır: "Strateji müttəfiq üçün təhlükə mənbəyi olan terrorçuların silahlandırılması, onların hərbi təlimatçılarla təmin edilməsinə nə ad vermək olar?" Heç şübhəsiz, Qərb blokundan olan müttəfiqlər bu yolla Türkiyəni zəiflətmək, ələbaxan dövlət halına salmağa çalışırlar. İkinci Dünya müharibəsindən sonra ölkədə baş verən hərbi çevrilişlər Türkiyənin dirçəlməsinə əngəl olub. Ölkə cəmiyyəti parçalanmış vəziyyətdə olub. 2001-ci ildə Ədalət və İnkişaf Partiyasının demokratik seçkilər yolu ilə təbəşinə hakimiyyətə gəlişi qərblilərin keçmiş oyunlarını pozub. 2015-ci ilin iyulunda dövlət çevrilişinə cəhdin qarşısının alınması bunu bir daha sübut etdi.

Türkiyə Qərbdən olan müttəfiqlərindən hava məkanını qorumaq məqsədilə hava hücumundan müdafiə kompleksləri istədi. 2013-cü ilin fevralında Türkiyənin Gaziantep, Şanlıurfa və Adana əyalətlərində "Patriot" sistemi quraşdırıldı. 2017-ci ildə bu kompleksin icarə

müddəti başa çatdıqdan sonra Almaniya, İspaniya və Niderland "Patriot"larını apardı. Bundan sonra Türkiyənin hava məkanı müdafiəsiz qaldı. NATO Türkiyənin hava məkanını qoruduğunu iddia etsə də, 2015-ci ilin noyabrında Rusiya "Su-25"-nin qardaş ölkənin hava məkanında daxil olması sübut etdi ki, Alyans bu məsələdə hər hansı addım atmaqda acizdir. Rusiya ilə Türkiyə arasındakı məlum hadisədən sonra NATO öz müttəfiqini az qala meydanda tək qoydu. Müttəfiqlərinin təhlükəsizliyinə etinasız yanaşdığını görən Türkiyə Rusiyadan "S-400" zenit-raket kompleksini aldı. Bundan sonra ABŞ rəsmi Ankaraya qarşı bir sıra sanksiyalar tətbiq etdi. Hətta Türkiyə "F-35" layihəsindən uzaqlaşdırıldı. Deməli, ABŞ Türkiyənin hava məkanının qorunmasında maraqlı deyilmiş. Əks halda "Patriot"ları belə əl üstü ölkədən çıxarmazdılar. Çünki Türkiyə ilə həmsərhəd ölkə olan Suriyada müharibə davam edir.

ABŞ-ın və Avropadakı bəzi dövlətlərin Ermənistanı müdafiə etməsini də Türkiyə anlayışla qarşılayıb. 2009-cu ilin oktyabrında Ermənistan-Türkiyə sərhədinin açılması, iki ölkə arasında diplomatik münasibətlərin bərpası ilə bağlı protokolun

imzalanması rəsmi Ankaranın xoşməramlılığının göstəricisi sayıla bilərdi. Onda Türkiyə bir neçə şərt daxilində bu razılaşmanı imzaladığını bildirmişdi. Rəsmi Ankara Ermənistanı saxta soyqırımı və Türkiyəyə ərazi iddialarından əl çəkməsini, habelə işğal altında saxladığı Azərbaycan torpaqlarından çıxmasını istəyir. Bu kimi şərtlər təmin olacağı halda Türkiyə Ermənistanla sərhədi açmağa razılıq vermişdi. Ancaq rəsmi Yerevan və sponsorları əvvəlcədən razılaşdırılan bu məsələnin reallaşması istiqamətində addım atmadılar. Ona görə də Türkiyə həmin protokolu təsdiqləmədi.

2020-ci ilin noyabrın 10-da qəbul edilən bəyanatdan sonra bölgədə yeni şərait yaranıb. Bu, regional dövlətlərin əməkdaşlığı üçün yeni fürsət yaratdı. Cənubi Qafqazda sülhün və təhlükəsizliyin təmin edilməsi istiqamətində atılan bu addımları Türkiyə də dəstəklədi. Deməli, rəsmi Ankara Ermənistanla münasibətlərin normallaşmasına çalışır. Ancaq Ermənistanın cığallığı ucbatından Azərbaycan, Ermənistan və Rusiya arasında imzalanan həmin sənədin müddəaları yerinə yetirilmir. Ermənistan ordusu hələ Qarabağdadır, Zəngəzur nəqliyyat dəhlizinin açılmasını ermənilər ləngidir. Ərazilərin işğal zamanı ermənilər tərəfindən minalanması səbəbindən azərbaycanlı məcburi köçkünlərin öz yurd-yuvalarına qayıdışı çətinləşir.

ABŞ prezidenti Cozef Baydenin erməni saxtakarlığını dəstəkləməsi Cənubi Qafqazda qarşıdurmanı kövrəkləyir. ABŞ-ın haqsız olaraq münaqişə və müharibə vəziyyətində olan iki tərəfdən birini, erməniləri müdafiə etməsi tərəflər arasında qarşıdurmaya xidmət edir. Bu azmış kimi bu ölkənin Los-Anceles şəhərinin mərkəzində Ermənistan Gənclər Federasiyasından və Amerika Erməniləri Milli Komitəsindən

olan radikal daşnak ermənilər Azərbaycan bayrağına bükülmüş bir azərbaycanlı manekenini etnik zorakılığa çağırışlarla "edam" ediblər. ABŞ-da Türkiyə və Azərbaycanın dövlət bayraqlarının yandırılması da etnik münaqişənin qızışdırılmasına xidmət edən hadisələrdəndir. Belə qənaətə gəlmək olar ki, Cozef Bayden məlum açıqlaması ilə Türkiyə və Azərbaycanın Ermənistanla yaxınlaşmasına, dövlətlər arasında münasibətlərin normallaşmasına, nəhayət, Cənubi Qafqazın təhlükəsizliyinin təmin olunmasına qarşıdır.

Beləliklə, Baydenin və Türkiyənin başqa müttəfiqlərinin saxta erməni iddialarını dəstəkləməsinin əsasında rəsmi Ankaraya təzyiqlər durur. Bu yolla Türkiyənin müstəqilliyinə mane olmağa çalışırlar. Ancaq Azərbaycanın dərdi, çətinliyi Türkiyənin olduğu kimi, Türkiyənin də dərdi və çətinliyi Azərbaycanındır. Odur ki, Baydenlər çürük erməni ideyaları ilə Türkiyəni, ABŞ-ın NATO-dakı müttəfiqini "sındırmağa" nail ola bilməyəcək. 78 yaşlı Cozef Bayden dünyada, o cümlədən bütün regionlarda sülh, əməkdaşlıq və təhlükəsizliyə xidmət etməkdənsə, qarşıdurmalara dəstək verir, etniklərarası iğtişaşların yaranmasına, güclənməsinə yardım edir. ABŞ prezidenti erməni vətəndaşlarına komfort yaratmaqla da ayrı-seçkilik edir. O, açıqlaması ilə türk və azərbaycanlı vətəndaşlarının heysiyyəti ilə oynayıb onları amerikalı saymayıb. Təəssüf ki, prezidentliyinin 100 günü başa çatmayan Bayden hələ ki yadda iğtişaş yaranan, onu dəstəkləyən dövlət başçısı olaraq qalıb. Hər halda ABŞ-ın Türkiyəyə münasibəti təzadlıdır. O, gah müttəfiqi olan bu dövlətə terrorçu PKK, gah da saxta Ermənistanla təzyiq edir. Bu isə perspektivdə ABŞ-a etibarsızlıqla nəticələnə bilər.

Sədrəddin İsmayilov

“Qondarma “erməni soyqırımı” üzərindən təzyiq cəhdləri hec bir nəticə verməyəcək”

“ABŞ Prezidenti Co Baydenin “erməni soyqırımı” ifadəsi işlətməsi tarixi səhv və yanlış addımdır. Bu gün Ermənistanda hökm sürən siyasi kaos fonunda 24 aprel fürsətindən istifadə etmək istəyən qüvvələrin məqsədi müəyyən manipulyasiyalardan istifadə etməklə Türkiyə və Azərbaycana təzyiq etmək niyyətidir”. Bunu YAP Masallı rayon təşkilatının sədri Seyfəddin Əliyev deyib.

Təşkilat sədri bildirib ki, istənilən halda unutmamalıyıq ki, qondarma erməni soyqırımının heç bir tarixi əsası yoxdur: “Bu, sözün əsl mənasında heç bir fakta, tarixə əsaslanmayan məğlub, onun-bunun qol-tuğu altına sığınan bədbəxt erməni xalqının qondarma bir soyqırımıdır. Əgər tarixə nəzər salsaq görürük ki, əslində ermənilərin var olması və ermənilərin bir millət kimi formalaşmasında bir başa olaraq Osmanlı dövlətinin çox böyük rolu olub. Ancaq təsəffüflər olsun ki, ermənilər Osmanlı dövlətinə qarşı da xainlik edərək və yaratdıqları erməni terror təşkilatının vasitəsi ilə osmanlının parçalanması, dağılması üçün digər xarici qüvvələrlə əməkdaşlığa girərək orada terror fəaliyyətləri həyata keçirdilər. Bu baxımdan da 1915-ci ildə baş verən hadisələrdə, ermənilərə qarşı heç bir soyqırım siyasəti həyata keçirilməmiş, əksinə, Os-

manlı dövləti öz vətəndaşlarının təhlükəsizliyini təmin etmək üçün, erməni terror təşkilatının təbəcəliyində fəaliyyət, erməni terror təşkilatları ilə əməkdaşlıq edən həmin erməniləri yaşadıkları ərazisindən Osmanlının başqa bir ərazisinə köçürülməsini təmin etmişdir.

ABŞ-ın 46-cı prezidenti Co Baydenin bu il aprelin 24-də 1915-ci il hadisələri ilə bağlı səsləndirdiyi bəyanatda “erməni soyqırımı” ifadəsini işlətməsi təəssüf doğurur. Dünyanın supergüc dövlətinin başçısının tarixi faktları təhrif etməsi, əsassız danışığı, qondarma “erməni soyqırımı” ifadəsini gündəmə gətirməsi dünyada baş alıb gedən ikili standartların, islamofobiyanın bariz nümunəsidir. Əslində, ABŞ Prezidenti bu ifadədən Türkiyəyə qarşı təzyiq və təhdid vasitəsi kimi istifadə edir. Digər tərəfdən ermənipərəst mövqeyini gizlətməyərək Azərbaycana

da bir mesaj ünvanlayır. Axı, Azərbaycan Silahlı Qüvvələri ötən il noyabrın 27-də işğalçı Ermənistanın başladığı müharibəni 44 gün ərzində tarixi Qələbə ilə yekunlaşdırdı və Ermənistan dövlətini diz çökdürdü, kapitulyasiya aktını imzalamağa məcbur etdi”.

“Soyqırımı”na məruz qalmış bir xalq kimi özünü təqdim edən, bütün dövlətləri də bu yalanlara inandırmağa çalışan Ermənistanın mövcud olduğu qısa bir tarix ərzində azərbaycanlılara qarşı dəfələrlə qətləmlər, soyqırımlar, tərxiatlar etdirməsinin şahidi olmuşuq. 1918-ci ilin 30 mart və 3 aprel tarixləri arasında Bakı şəhərində və Bakı quberniyasının müxtəlif bölgələrində, eləcə də Şamaxı, Quba, Xaçmaz, Lənkəran, Hacıqabul, Salyan, Zəngəzur, Qarabağ, Naxçıvan və digər ərazilərdə erməni silahlı dəstələrinin azərbaycanlılara qarşı törətdikləri qırğın

faktlarla sübut edilmişdir. Rəsmi mənbələrə əsasən soyqırımı nəticəsində 12 minə yaxın azərbaycanlı qətlə yetirilmiş, on minlərlə insan itkin düşmüşdür. Quba rayonundakı məzarlıqda tapılan sümüklerin ermənilərin 1918-ci ildə törətdiyi soyqırımı qurbanlarına aid olduğu təsdiqlənmişdir. Azərbaycanın Ümummilli lideri Heydər Əliyevin 26 mart 1998-ci il tarixli Sərəncamı ilə 31 mart Azərbaycanlıların Soyqırımı Günü kimi qeyd olunur.

Təkcə çox da uzaq olmayan tarixdə - 29 il əvvəl Ermənilərin Xocalı şəhərində həyata keçirdiyi soyqırımı zamanı 613 azərbaycanlı qətlə yetirilib. Bu hadisə dünyanın gözü qarşısında, kameralar önündə baş verib və bunu sübut edən yüzlərlə video və fotolar mövcuddur. Amma dünya dövlətləri bu qəder faktlar qarşısında Xocalı soyqırımını qiymətləndirməkdə çətinlik çəkir.

Türkiyə dövləti 1915-ci il hadisələrini araşdırmağın tarixçilərin işi olduğunu, bunun üçün tarixçilərdən ibarət birgə komissiya yaratmağa və arxivləri açmağa hazır olduğunu dəfələrlə bildirsə də, erməni tərəfi yalançı soyqırımı ilə bağlı fantaziyalarının iflası uğramasından qorxaraq bu təklifdən imtina etmişdir.

S.Əliyev bildirib ki, Türkiyənin itirilməsi, təbii ki, ABŞ üçün uğurlu deyil: “Çünki Türkiyənin regionda nüfuzunun artması, bölgədə böyük güc və söz sahib olması, təbii ki, bir

çox maraqlı dövlətləri narahat edir. Həmin regionda ABŞ-ın qarışıq planları da göz qabağındadır. Artıq Türkiyə ilə başqa dildə danışımağın mümkün olmadığını görənler bu cür əsassız bəyanatlardan istifadə edib, Türkiyənin nüfuzuna xələl gətirməyə çalışırlar. Heç bir tarixi və dövlətçilik ənənəsi olmayan, özge torpaqları hesabına yaradılmış, daim təcavüzkar və soyqırımı siyasəti həyata keçirən bir dövlətin yalançı maraqlarına xidmət edən “erməni soyqırımı” ifadəsinin işlədilməsi, təbii ki, ABŞ-ın yaxın gələcəkdəki siyasətində öz fəsadlarını göstərəcək”.

Rayon təşkilatının sədri sonda onu da vurğulayıb ki, aprelin 24-də Prezidenti İlham Əliyevlə Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan arasında telefon danışığında da dövlətimizin başçısı bu qərarın tarixi səhv olduğunu, bu yanaşmanın regionda yaranmaqda olan əməkdaşlıq meyillərinə ciddi zərər vurduğunu qeyd edib: “Həmçinin cənab Prezident Azərbaycanın hər zaman Türkiyənin, Türkiyənin də hər zaman Azərbaycanın yanında olduğunu məmnunluqla qeyd edib. Bu da onu göstərir ki, ulu öndər Heydər Əliyevin dediyi kimi, bir millət, iki dövlət olan Azərbaycan və Türkiyə heç vaxt siyasət meydanında həmişə, o cümlədən gərgin məqamlarda biri-birini tərk etməyəcək”.

R.HÜSEYNOVA

HƏKİM AÇIQLADI: “İnsan təmiz hava vasitəsilə oksigen qəbul etməlidir”

Bildiyimiz kimi, Covid-19 pandemiyasının yayılmasının qarşısını almaq məqsədilə bütün dünyada, həmçinin Azərbaycanda bir sıra tədbirlər görülür. Günümüzdə ən aktual məsələlərdən biri də açıq havada maska taxmaqdır. Maskalar Covid-19 virusunun yayılmasını dayandırmağa kömək edir. Koronavirusun yayılmasının asan yollarından biri, insanların danışdıqları, mahnı oxuduqları, öskürdükləri və ya asqırıqları zaman tənəffüs damcılarıdır. Araşdırmalar davam etsə də, biz artıq virusun simptomlarını göstərməyən insanlar tərəfindən yayıla biləcəyini bilirlik, yəni bəzi insanlar bunu fərq etmədən yoluxucu ola bilər.

Bu da Covid-19-un geniş yayıldığı yerlərdə fiziki məsafə saxlamağın nə üçün bu qədər vacib olduğunun səbəblərindən biridir. Amma heç də həmişə izdihamlı ictimai yerlərdə ətrafdakılardan məsafəni saxlamaq mümkün olmur və məhz buna görə belə şəraitdə parça maskanın istifadəsi bir-birini qorumaq üçün tövsiyə edilir. Lakin davamlı maska taxmaq insan sağlamlığı üçün zərərli ola bilər.

Məsələyə həkim-infeksiyonist Xatirə Əliyeva münasibət bildirib: “Açıq-havada maska taxmaq düzgün deyil. İnsan təmiz hava vasitəsilə oksigen qəbul etməlidir. Vaksinasıyadan sonra maska problemi aradan qaldırılmalıdır. Bəzi insanlar parklarda və ic-

timai nəqliyyatda maskadan istifadə etmir. Onları müəyyən qədər başa düşmək lazımdır. Lakin, unutmayaq ki, insanların sıx olduğu yerdə maska taxmasaq, virus daha çox yayılır. Uzun müddət maska taxmaq allergiya, dəridə qabıqlanma, ağciyərlərin oksigenlə təmin olunmaması kimi fəsadlara yol açır. Bəzi insanlar var ki, eyni maskanı 10 dəfə yuyub yenidən istifadə edir. Ən yaxşısı birdəfəlik maskalardan istifadədir. Əslində, maskalar 2 saat fasilə ilə yenilənməlidir.

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının tövsiyələrinə görə 5 və daha kiçik yaşlı uşaqlardan maska geyinmək tələb olunmamalıdır. Bu yanaşma, uşaqların təhlükəsizliyinə əsaslanır və onların inkişaf mərhələlərini fərqli yaşlarda keçdiyini qəbul edir. Əgər 5 və daha kiçik yaşlı uşaqların maska geyinməyini tələb edilirsə, onda siz və ya başqa tərbiyəçi uşağın maskadan təhlükəsiz istifadəsinə nəzarət etmək üçün uşağı birbaşa göz önündə saxlamalısınız. Əgər ailə üzvünüzün sağlamlıq vəziyyəti və ya əlilliyi maska geyinməyi çətinləşdirirsə, ən yaxşı çıxış yolu tapmaq üçün həkimlə məsləhət etmək lazımdır”.

Arzu Elsevərqızı

YAP Şəmkir rayon təşkilatının fəalları şəhid ailələrini ziyarət ediblər

Aprelin 27-də Yeni Azərbaycan Partiyası Şəmkir rayon təşkilatının nümayəndələri Vətən müharibəsində qəhrəmancasına şəhid olmuş hərbiçilərin ailələrini ziyarət ediblər. YAP Şəmkir rayon təşkilatının sədri Fəxrəddin Vəliyev şəhid ailələrinin vəziyyəti ilə maraqlanıb, şəhidlərimizin valideyinlərinə qəhrəman oğullar böyütdüklərinə görə təşəkkür edib.

Yeni Azərbaycan Partiyasının nümayəndələri bildiriblər ki, Azərbaycan dövləti öz oğullarının qəhrəmanlıqlarını yüksək qiymətləndirir və bunu heç zaman unutmayacaq.

Görüşdə şəhidlərin ailə üzvləri göstərilən diqqət və qayğıya görə Prezident İlham Əliyevə və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevaya minnətdarlıqlarını bildiriblər. Qeyd edək ki, ziyarət zamanı Yeni Azərbaycan Partiyası Şəmkir rayon təşkilatı tərəfindən şəhid ailələrinə ərzaq yardımları edilib.

1 402 yeni yoluxma faktı qeydə alınıb, 32 nəfər vəfat edib

Azərbaycan Respublikasında COVID-19 ilə bağlı son vəziyyət	
Ümumi	Bu gün 28.04.2021
Ümumi testlər	316521
Test nəticələri	285024
Yeni yoluxma faktı	27036
Ümumi sağalma	321811
Ümumi vəfat	4461

Azərbaycan Respublikasında koronavirus (COVID-19) infeksiyasına 1 402 yeni yoluxma faktı qeydə alınıb, 2 238 nəfər müalicə olunaraq sağalıb. Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargahdan SİA-ya verilən məlumata görə, COVID-19 üçün götürülən analiz nümunələri müsbət çıxmış 32 nəfər vəfat edib.

İndiyədək ölkədə ümumilikdə 316 521 nəfərin koronavirus infeksiyasına yoluxması faktı müəyyən edilib, onlardan 285 024 nəfər müalicə olunaraq sağalıb, 4 461 nəfər vəfat edib, aktiv xəstə sayı 27 036 nəfərdir. Son sutka ərzində yeni yoluxma hallarının müəyyənəşdirilməsi ilə əlaqədar 11 194, ötən müddət ərzində isə ümumilikdə 3 218 111 test aparılıb.

Ermənistanda qiymət artımı, maaş azalması: SƏBƏB?

Ermənistan tərəfinin təxribatları nəticəsində ötən ilin sentyabr ayının sonunda Dağlıq Qarabağda başlayan hərbi əməliyyatlar, müharibə işğalçı ölkəyə məğlubiyyətlə yanaşı, böyük itkilər verib. İstər çox sayda hərbi itkisi, istərsə də hərbi texnika, silah-sursat itkisi Ermənistan üçün faciəvi nəticələr deməkdir və işğalçı ölkənin küçə və meydanlarında vətəndaşların etiraz aksiyaları, mövcud hakimiyyətdən istefa tələbi də məhz bundan qaynaqlanır.

Məsələ burasındadır ki, Ermənistan öz işğalçılıq siyasəti sayəsində tək cəmiyyət sferasında itkilərlə, geriləmə ilə nəticələnməyib. İşğalçılıq siyasəti bu ölkənin iqtisadiyyatına, büdcəsinə, nəticədə vətəndaşların yaşayış səviyyəsinə də əhəmiyyətli dərəcədə mənfi təsir edib. Belə bir tənəzzül ələxüsüs müharibədən sonra daha qabarıq şəkildə büruzə verir və erməni cəmiyyəti bunun fərqindədir ki, müharibə onların iqtisadi geriləməsinə, əhalinin yaşayış səviyyəsinin tamamilə aşağı düşməsinə, yoxsulluq, səfalet vəziyyətinə çatmalarına səbəb olan ən əsas amillərdəndir.

İndi erməni cəmiyyəti də, Ermənistan dövləti də açıq şəkildə iqtisadi geriləməni etiraf edir və bunun səbəbinin özlərinin məğlubiyyəti ilə bitən müharibə olduğunu bəyan edir. Həqiqətən də işğalçı ölkədə elə bir tənəzzül, elə bir səfalet mövcuddur ki, bunu görməməzliyə vurmaq, təkzib etmək də mümkün deyil və bu baxımdan, ölkə rəhbərliyinin, səlahiyyətlilərin, hətta dövlət qurumlarının belə etiraf etməkdən başqa çarəsi qalmır.

Ermənistanda qiymətlərin artımı, ərzaq məhsullarının bahalaşması müşahidə olunur. Xüsusən, ölkə iqtisadiyyatındakı bərpad vəziyyətdə görə maaşlar, əmək haqları, əhalinin gəlirləri çox aşağı düşüb. Ermənistanın bu ilin yanvar-mart ayları üzrə iqtisadi göstəriciləri hələ keçən ilkinə belə çatmayıb.

Ermənistan Respublikasının Milli Statistika Komitəsinin 2021-ci ilin yanvar-mart ayları üçün xülasəsində bildirildiyi kimi, ölkə iqtisadiyyatı hələ ötən ilin səviyyəsindən də 2% geri qalır. Keçən il

martın ikinci yarısından bəri işğalçı ölkə iqtisadiyyatı artıq yaşadığı koronavirus pandemiyası ilə əlaqəli də məhdudiyyətlərlə qarşılaşıb ki, bu da iqtisadi tənəzzülə səbəb olan amillərdəndir.

Ticarət və xidmət dövriyyəsi də gözlənilirdi kimi, Ermənistanda xüsusilə azalıb. Pandemiyanın ilk aylarında bu, restoranların, otellərin və digər obyektlərin fəaliyyətindəki məhdudiyyətlərlə, daha sonra əhalinin alıcılıq qabiliyyətinin azalması ilə əlaqədardır. Hətta bu obyektlər açılmağa başlandıqdan sonra da insanlar yenidən bu obyektlərə daha az baş çəkirlər və bu fakt özü də təsirsiz düşür. Nəticədə, Ermənistanda 2021-ci ilin yanvar-mart aylarında ticarət dövriyyəsi, 2020-ci ilin eyni göstəriciləri ilə müqayisədə 5,6%, xidmət sektorunun dövriyyəsi 8,1% azalıb.

Ermənistan Respublikasında xüsusilə, sənayedə 3.9 %, kənd təsərrüfatında 0.1 % azalma müşahidə olunur. Nəzərə almaq lazımdır ki, kənd təsərrüfatı məhsuldarlığı tək cəmiyyətə deyil, iqlim şəraiti, eləcə də müharibənin Ermənistan üçün acı nəticələri ilə də əlaqədardır. İlk dəfə, 2008-ci ildə baş verən maliyyə böhranından bəri tikinti sektorunda nəzərəcarpacaq dərəcədə, 4.7% qiymət artımı qeydə alınıb.

Iqtisadi tənəzzül ilə yanaşı, Ermənistanda qiymətlərin artımı vətəndaşlarının gözü qarşısında baş verir. İşğalçı ölkədə istehlak mallarında 5,2%, sənaye mallarında 7,1% qiymət artımı olub ki, bu heç də təsadüfi deyil. Vurğulamaq yerinə düşərdi ki, Ermənistanın daxili valyutasının dollara nisbətən ucuzlaşması, dəyərdən düşməsi

də günün reallığıdır. Məhz bu reallıq özü də istehlakçı qiymətlərindəki bahalaşmaya səbəb olan faktorlardandır və drama nisbətən dolların məzənnəsindəki artım bahalaşmanı daha da sürətləndirir.

Bəllidir ki, şəkər, kərə yağı və unun böyük hissəsi, etin bir hissəsi Ermənistan xaricdən gətirilir. Yeni bu, o deməkdir ki, həmin məhsulların qiymətləri dolların bu ölkədə qiymətlərindən bilavasitə asılıdır. Daha dəqiq desək, dolların erməni dramına nisbətində əhəmiyyətli dərəcədə bahalaşması, yaxud dramın dəyərsizləşməsi işğalçı ölkəyə idxal olunan malların qiymətlərinin kosmik sürətlə artımına rəvac verir, şərait yaradır. Hər gün, hətta hər an dolların artan qiymətləri Ermənistanda məhsulların qiymətlərinin artımını labüd edir və bu proses, göründüyü kimi, qarşısalınmazdır. Bir sözlə, qiymətlərin artımı bu ölkədə hələ bundan sonra da davam edəcək və bunu sırayı vətəndaşlardan əlavə səlahiyyətlilər, dövlət rəsmiləri çox yaxşı bilir və başa düşür.

Ermənistanda az-çox, yəni yox dərəcəsində olan yerli istehsal da valyuta dalğalanmalarından təsirsiz ötüşməyib. Belə bir təsir ermənilərin özlərinin də diqqət mərkəzindədir və onlar özləri bu təsiri daha yaxşı hiss edirlər. Çünki iş üçün qaz tarifi də dollarla hesablanır. Enerjinin qiymətinin artımı da məhz dolların dəyərinin Ermənistanın yerli valyutasına, drama nisbətən qalxması ilə birbaşa əlaqədardır. Ona görə ki, istehsalçılar enerji təminatı üçün qazdan istifadə edirlər və bu zaman qiymət artımı mayaya dəyərinə təsirsiz düşüb bilməz. Hətta, bir çox istehsalçı idxal olunan xammaldan da istifadə edirlər ki, bu da öz növbəsində qiymət artımına mənfi təsir etməlidir.

Bütün bu qiymət artımları fonunda Ermənistanda əmək haqlarında, əhali gəlirlərində əks istiqamətdə, yəni azalmaya doğru mənfi göstərici müşahidə olunub. Doğrudur, bu ölkə üçün mart ayı məaşları haqqında məlumat hələ dərc olunmayıb, lakin fevral ayının məlumatlarını xatırlasaq, fevral göstəricilərinin yanvar ayına nisbətən 0,4% az olduğu bəlli olur. Rəsmi məlumatlara görə, yanvar ayında Ermənistanda orta əmək

haqqı 192,4 min dram, fevral ayında isə 191,6 min olub. Vergilər xaricində bu, 147 min dram və ya təxminən 280 dollardır. Maaşların hesablanması üçün dövlət sektorunda olduğu qədər aydın bir sxem olmadığı səbəbdən də özəl sektorda maaşlar xüsusilə azaldılmışdır. Yanvar ayında özəl müəssisələrdə orta əmək haqqı 206,5 min dram, fevral ayında isə artıq 203,8 min həddində idi ki, vergilər xaric, ortalama maaş təxminən 156 min dram və ya təxminən 300 dollar miqdarındadır.

Xatırladaq ki, bir ay əvvəl Ermənistan Statistika Komitəsi fevral ayı üçün məlumatları dərc edəndə iqtisadiyyat naziri Vaan Kerobyen öz facebook səhifəsində Ermənistan iqtisadiyyatının bərpa olunacağı vədini edərkən, hazırkı vəziyyəti də etiraf etmişdi. Nazir əlavə olaraq, 2021-ci ildə Ermənistanın iqtisadi artıma çox ehtiyacı olduğunu vurğulayıb və qeyd edib ki, son bir ildə iqtisadi göstəricilər çox aşağı olub.

Göründüyü kimi, Ermənistanın iqtisadiyyat naziri belə geriləməni etiraf etmək məcburiyyətində qalıb və işğalçı ölkənin çıxılmaz vəziyyətdə olduğunu dolayısı ilə diqqətə çatdırıb. Əslində, nazirin "son ildə iqtisadi göstəricilər çox aşağı olub" ifadəsi, yaxud "Ermənistanın iqtisadi artıma çox ehtiyacı var" deməsi, mövcud acınacaqlı vəziyyət, işğalçı ölkə iqtisadiyyatının aşağı düşməsi barədə açıq-aşkar etirafıdır.

Diqqətə çatdıraq ki, ötən əsrin sonlarından başlayaraq bölgədə reallaşdırılan global layihələrdən Ermənistan tamamilə kənarda qalıb. Daha dəqiq desək, Ermənistan öz işğalçılıq siyasəti ilə özü-özünü global iqtisadi layihələrdən kənarda qoyub, marginallaşdırıb. Dağlıq Qarabağ torpaqlarına əsaslı iddiaları, həmin torpaqları işğal etmələri səbəbindən Ermənistan tərəfi elə o zamandan məhrumiyyətlərlə barışmaq məcburiyyətində qalıb. Heç şübhəsiz ki, bu məhrumiyyətlər işğalçı ölkəni ucu-urumun dibinə sürükləyib və ölkə iqtisadiyyatı elə həmin zamandan da yox dərəcəsindədir.

Bununla yanaşı, nəzərə çatdıraq ki, Ermənistan tərəfinin təxribatları nəticəsində ötən ilin sentyabr ayının sonunda yenidən baş-

layan və 44 gün davam edən müharibə bu işğalçı ölkəni məğlubiyyətlə üz-üzə qoymaqla yanaşı, iqtisadi baxımdan da tamamilə diz çökdürüb. Hərbi qüvvə, hərbi texnika, silah-sursat itgisi Ermənistan büdcəsinə ciddi zərbə vurduğu öz yerində, bölgədə baş verən hadisələr, ermənilərin məğlubiyyəti bir sıra mənfi nəticələrə də, iqtisadi tənəzzülə də rəvac verib. Əvvəla, məğlub durumda olan ölkənin vətəndaşları hazırda xaos vəziyyətində olan Ermənistanda sahibkarlıq fəaliyyəti ilə, işgüzarlıqla məşğul olmaq marağında deyillər. İşğalçı ölkə vətəndaşları xaos durumunda olan ölkədə hansısa fəaliyyət sferasına qoşulmaqdan ehtiyatlanırlar və ümumilikdə bütün vətəndaşlar siyasi proseslərə, küçə nümayişlərinə, etirazlara maraq göstərmir, Ermənistanın bundan sonrakı taleyindən narahatdırlar. Bu hal da istehsal, sənaye, eləcə də kənd təsərrüfatında fəaliyyətsizliyə gətirib çıxarır. Nəticədə də Ermənistan iqtisadiyyatı birmənalı olaraq inkişafdan qalır və geriləmə, iqtisadiyyatın da aşağı, sıfır səviyyəsinə qədər düşməsi bu səbəbdəndir.

Digər tərəfdən, məhz işğalçı ölkəyə xarici sərmayələr də yox dərəcəsindədir və bu məsələdə də Ermənistanın düşdüüyü durum təsiredici amildir. Beləki, məğlub durumda, ələxüsüs xaos vəziyyətində olan bir ölkəyə xarici sərmayələrin cəlb olunması mümkün deyil. Çünki heç bir sərmayədar daxilində xaos olan, qarışıqlıq hökm sürən ölkəyə sərmayə cəlb etməyə maraq göstərməz. Ələxüsüs, işğalçı ölkə daxilində hələ də revanşist fikirlərin, ideyaların olması Ermənistan sərmayə cəlbinin bundan sonra da qarşısını qətiyyətlə alır və qeyd edək ki, bu ölkənin iqtisadiyyat nazirinin gözləntilərinin də doğrulacağı sual altında qalır.

Hazırda Ermənistan dövləti, bu dövlətin bundan sonra varlığı özü də sual altındadır deməkdə hər kəs haqlıdır. Çünki iqtisadiyyatı olmayan bir ölkənin varlığı, ən azından müstəqilliyi də sual altında olmalıdır. Belə ki, özü-özünü təmin edə bilməyən və daim xarici ölkələrdən asılı olan, xarici borcları durmadan artan ölkənin suverenliyindən, müstəqilliyindən söhbət belə gedə bilməz. Ermənistanın timsalında belə asılı ölkələr borcları və asılılıq müqabilində daim hansısa ölkələrin təsiri, hətta tabeçiliyi altında olurlar. Məhz bu baxımdan işğalçı ölkənin özündə belə bəzi ekspertlər, hətta bəzi vətəndaşlar özləri də həyəcan təbili çalır, vəziyyətin açınacaqlı olduğunu dərk edirlər. Amma buna baxmayaraq, hələ də Ermənistan rəhbərliyi, səlahiyyətlilər və siyasi qurumlar belə işğalçılıq siyasəti yürütməyə meyillidirlər və bu fakt Ermənistanın nəinki iqtisadiyyatının, ümumilikdə bir dövlət olaraq özünün də məhvini reallaşdırır.

İnam Hacıyev

Leonid Kalaşnikov: “Qərb üçün region dövlətlərinin maraqları əsla veclərinə deyil, hətta “onuncu yerdədir”

Ermənistanın Təhlükəsizlik Şurasının katibi Armen Qriqoryan Rusiyanın RİA Novosti agentliyinə müsahibəsi zamanı bəyan edib ki, guya Qarabağ münaqişəsi birdəfəlik başa çatmayıb, ona görə də Ermənistanla Azərbaycan arasında hər hansı sülh razılaşmasından söhbət gedə bilməz. Onun fikrincə, guya uzun illər boyunca mövcud prinsiplər formalaşmış və tənzimlənmə prosesi də məhz onlara əsaslanmalıdır.

sinin bərpası barədə fikirlər səsləndirilib.

Ancaq belə olan halda sual yaranır ki, əgər Qarabağ münaqişəsi ATƏT-in Minsk qrupunun iştirakı olmadan həll edilibsə, bu qrup onilliklər boyu heç bir səmərəli nəticə əldə edə bilməyibsə, yəni onun “fəallaşmasına”, yaxud prosese yenidən müdaxiləsinə hansı tələblər yaranır?

SİA xəbər verir ki, sözügedən məsələ ilə bağlı rəsmi analitik informasiya mərkəzi Rusiya Federasiyasının Dövlət Dumasının MDB və Avrasiyaya inteqrasiya və əlaqələr komitəsinin sədri Leonid Kalaşnikovdan müsahibə alıb. O, qeyd edilən iddiaya, eləcə də Minsk qrupunun bacarıqsızlığına rəğmən, Qərbin yenidən adıçəkilən qurumu önə sürməsi təhriklərinə münasibətini açıqlayarkən deyib ki, Qərb tərəflərə öz qərarlarını sırtımaq üçün məhz öz mexanizmlərini işlətməyə çalışır və bütün işlər də bundadır.

AŞPA Komitəsinin sülh danışıqları prosesinin bərpa-

sı bəyanatına gəlincə, Kalaşnikov ironik şəkildə bildirib ki, belə bir bəyanatın səslənməsi sanki heç nəyin baş verməməsi fonunda ciddi təsir bağışlamır: “Hə, sanki heç nə olmayıbmiş kimi! Və bu da həmin auditoriyaya hesablanıb ki, orada kimlərsə oturaraq bizə nəyi isə dikte etməyə cəhd göstərirlər, AŞPA-ya ATƏT-ə sərf edən qərarları sırtımağa çalışırlar. Onlara müşahidə aparmalı, nəzarət etməlidirlər. Lakin çıxış etməklə, qərarlar qəbul etməklə onlar yalnız öz maraqlarını ortaya qoyurlar. Bu kimi bütün mexanizmlər çoxdan işləyir və mən də bu barədə uzun illər danışmışam”.

Onun sözlərinə görə, Ermənistanla Azərbaycan arasında münaqişə həll olunmayan vaxtlarda münaqişənin məhz üçtərəfli formatda (Rusiya, Azərbaycan və Ermənistan) həll edilməsi mümkün olduğundan danışır.

“Tənzimlənməyə başqaları, Qərb ölkələri müdaxilə etdikləri vaxt onlar hər zaman olduğu kimi, global, Avropanın və Amerikanın maraqları çərçivəsində danışmağa başlayırlar. Və onlar üçün region dövlətlərinin maraqları əsla veclərinə deyil, hətta “onuncu yerdədir”. Bu, bütün Cənubi Qafqaza, Türkiyəyə və Rusiyaya da aiddir”, deyir Kalaşnikov vurğulayıb.

Rövşən RƏSULOVA

Hərbi ekspertdən sensasiyalı açıqlama: “Fransanın Ermənistanla verə biləcəyi budur...”

Ermənistanın Azərbaycanla onlarda olan 3 minə yaxın Birinci Qarabağ Mühəribəsi iştirakçıların cəsədlərini tələb etmək, və ya minalanmış ərazilərin xəritəsini Azərbaycana vermək barədə fikirlər səsləndirir. Fransanın sərgilədiyi mövqe heç bir halda münaqişənin qısa müddətdə məntiqi sonluqla nizamlanmasına və sülh müqaviləsinin imzalanmasına xidmət etmir. Burada sanki, Fransa münaqişənin nizamlanmasından kənarda qaldığı üçün mümkün qədər münaqişənin həllini uzatması və onu hansısa ATƏT formatına yenidən qaytarmaq üçün əlindən gələni etməsi müşahidə olunur. Bu isə mümkün olan deyil, məhz Fransa kimi birtərəfliyi qorumayan dövlətlərin səsləndirdiyi bu fikirlər erməni tərəfinin yeni revanş götürmək xülyalarını salır. Xatırlayırsınızsa, bir neçə gün əvvəl Cənab Prezidentimiz də qeyd elədi ki,

yenə də cənub istiqamətində düşmən tərəfindən atəş-kəs pozulub və biz buna təmkinlə yanaşmışıq, lakin bu, sonuncu olacaq və bundan sonra erməni tərəfinin istənilən çırpıntıları, istənilən revanşist addımları sərt şəkildə cəzalandırılacaq. Bax, Fransanın Ermənistanla verə biləcəyi budur. Heç bir halda bu dövlətlərin verdiyi bəyanatlar Azərbaycan Ordusunun qarşısını ala bilməz, ordumuz daim döyüşə hazır və istənilən an düşmənin başına növbəti zərbə endiriləcək”, deyir Ədalət Verdiyev bildirib.

İnam Hacıyev

Köhnə və yeni erməni riyakarlığı: Adımı sənə qoyum...

Necə deyirlər, öz gözündə tükü görmür, özge gözündə qıl axtarışıdır. Özü də kimlər - cinayətkar keçmiş olan Fransa. Çünki Fransa haqq-ədalət və ümumilikdə hansısa azadlıqlar mövzusunda danışacaq ən son dövlət olmalıdır. Belə olmasaydı Azərbaycanın öz tarixi torpaqlarını düşmən tapdağından azad edərək ərazi bütövlüyünü bərpa etməsi hələ də bəzi qüvvələri, Fransa kimi ölkənin rəhbərliyini ciddi narahat edir. Belə olmasaydı, nə Paris meriyası, nə də Fransa Senatı həll olunmuş münaqişəni separatçılara dəstək məqsədilə yenidən alovlandırmağa hesablanmış addımlar atmazdı.

Fransanın Azərbaycan Respublikasının ərazisində ikinci erməni dövlətinin yaradılmasına yönəlik cəhdləri qəti şəkildə pislənir, işğalçıya dəstək verən Parisin son davranışları hiddət doğurur. Və yaxın keçmişdə müstəmləkəçi olan Fransanın indi hansısa “azadlıqlar”dan danışması absurddur. Çünki əslində Fransa haqq-ədalət və ümumilikdə hansısa azadlıqlar mövzusunda danışacaq ən son dövlət olmalıdır. Çünki bu ölkənin tarixi nəzər saldıqda Fransa nəinki Avropa, ümumilikdə dünya dövlətləri içərisində özünün işğalçılıq və müstəmləkəçilik siyasəti ilə seçilib. Yeni bu istənilən ölkədə kitablardan oxunması mümkün olan tarixdir. Heç kim bunu Fransaya şəər-böhtan kimi demir, yazmır. Fransanın tarixi boyu Şimali Afrika, Asiya, hətta Şimali Amerikada törətdiyi soyqırımlar, qırğınlar və apardığı işğalçılıq siyasəti səngiməyib. Bu ölkə müstəmləkəçiliyi ilə seçilib və xüsusən də Afrikada fransız hərbiçilərinin dinc sakinlərə hansı vəhşiliklər etməsi ilə bağlı yüzrlər fakt mövcuddur. Ötən əsrin əvvəllərinə nəzər saldıqda görürük ki, indi özünü Avropanın demokratik dövləti deyən Fransa Türkiyəni belə parçalamağa çalışırdı, burada ermənilərə dövlət yaratmaq planları var idi. Hər cür mürdər əməllərə əl atdılar ki, bu plan reallaşsın. Hətta Fransa ordusunun tərkibində sayı minlərlə olan erməni legionu yaradılmışdı. Dinc sakinlərin, türklərin qırğına da məhz silahlandırılmış erməni dəstələri səbəb olmuşdu. Əgər ermənilərin özlərinin dediyi kimi həmin dövrdə etdikləri qətlərə görə itkilər verilsə, bu gün Ermənistan Türkiyədən yox, Fransadan təminat istəməlidir. Çünki onları qırğınlara təhrik edən, Türkiyəyə qarşı qaldıraraq torpaq iddiasına salan Fransa idi.

Və bu gün Fransa Senatının sədri Jerar Larşenin bu günlərdə Ermənistanda ver-

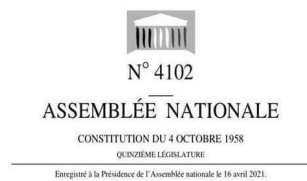

diyi qərəzli və birtərəfli açıqlamaları onun ölkəsinin Minsk qrupu həmsədri kimi üzünə götürdüyü öhdəliklərlə qətiyyətlə uzlaşmır. Ən maraqlısı isə Senatın sədri öz açıqlamalarında bir tərəfdən Minsk qrupunun fəaliyyətinin yenidən canlandırılmasına, onun işinə yeni impuls verilməsinə çağırış edir, digər tərəfdən isə açıq ermənipərəst və anti-Azərbaycan, anti-Türkiyə mövqe nümayiş etdirir.

Biz ötən il Fransa Senatı və Milli Assambleyasının Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ bölgəsindəki separatçı rejimin tanınması ilə bağlı qəbul etdiyi qərarları unutmamışıq. Bizi ən çox narahat edən məqam bu cür qərəzli addımların tərəfdaş hesab etdiyimiz ölkə tərəfindən atılmasıdır. Ən maraqlısı isə, gələn il Azərbaycanla Fransa arasında diplomatik əlaqələrin qurulmasının 30 illiyi qeyd olunacaq. Belə bir məqamda Fransanın Avropa və Xarici İşlər Nazirliyinin dövlət katibi Jan Batist Lömuan Ermənistanda səfəri zamanı Türkiyədə və “art-sax”da “erməni mədəniyyətinin izləri”nin silinməsindən bəhs etməsi, sadəcə dillə desək, siyasi ciddiyyətdən uzaqdır. Bu təəccüb də doğurmur, çünki xisləti, əqidəsi budur. Necə deyirlər: ilanın ağına da lənət, qarasına da. Baxın, Azərbaycan Fransada dünya mədəni irsinin nümunələrinin qorunması və bərpasına dəyərli töhfələr verib. Bu faktların fonunda Fransa senatı sədrinin açıqlamaları Azərbaycan xalqının bu ölkəyə onsuz da kövrək olan etimadını daha da zəiflədir.

Belə olan halda, əgər ermənilər bundan sonra da dövlət kimi mövcud olub yaşamaq istəyirlərsə, bizim keçdiyimiz son dərslərdən sonra ağıllarını başlarına yıqmalıdırlar. Fransanın və digər onun kimi fitnəkar dövlətlərin “fətvə”sinə getməsinlər. Çünki nə Paris meriyası, nə də Fransa Senatı həll olunmuş münaqişəni separatçılara dəstək məqsədilə yenidən alovlandırmağa hesablanmış addımlar atmazdı və onlara məsləhət görürük ki, Ermənistanla “məsləhətlər” verməkdənsə, bu günə kimi etmədikləri “əsl demokratiya” nümunəsini göstərsinlər.

RƏFİQƏ

PROPOSITION DE RÉSOLUTION

appelant à la libération des prisonniers de guerre arméniens.

présentée par Mesdames et Messieurs

François PUPPONI, Guy TEISSIER, Mohamed LAQHILA, Ibrahim HAMMOUCHE, Cyril ISAAC-SIBILLE, Frédéric TUPPIN, Nicolas TURQUOIS, Maud PÉTIT, Richard RAMOS, Jean-Pierre CHERBAUD, Jean-Luc LAGLEZIE, Emmanuelle ANTHOINE, Nadia ESSAYAN, Isabelle SANTIAGO, Jacques MARLOSSIAN, Vincent BRU, Jean LASSALLE, Marine BRENIER, Françoise DUMAS, Jean-Christophe LAGARDE, Marie-Françoise LORHO, Brigitte KUSTER, Jean-Michel MIS, Danièle CAZARIAN, Sylvain MAILLARD, Philippe CHALUMEAU, Michel HERBILLON, Bernard DEFELLESSE, Julien RAVIER.

députés.

Fransanın vətən müharibəsindən sonrakı dövrdə sərgilədiyi mövqe nə onun rəsmi ATƏT Həmsədri funksiyalarına uyğun gəlir, nə də Fransanın mövqeyi bu münaqişənin nizamlanmasına töhvə vermir. Bu sözləri SİA-ya verdiyi açıqlamasında hərbi ekspert Ədalət Verdiyev deyib.

Ekspertin sözlərinə görə, Fransanın davamlı olaraq birtərəfli mövqeyi və Ermənistanın belə bəzi daireləri tərəfindən terrorçu kimi qəbul etdiyi və müharibədən sonrakı dövrdə Azərbaycan hərbiçiləri tərəfindən saxlanılan şəxslərə münasibəti anlaşılan deyil.

“Nədənə, Fransa tərəfi

Sosial şəbəkələrdə özünüreklam vasitəsi ilə təbliğ etdirən və təbliğatı məsələsində tərəfdarlarına, xüsusilə trolling şəbəkəsinə əmrlər verən AXCP sədri Əli Kərimlinin zaman-zaman “mən və partiyamız söyüşə, təhqirə qarşıyıq” tipli özünütə-mizəçıxarma əməliyyatlarına əl atmasının ucuz, uğursuz taktika olması kimsəyə sirr deyil.

Lakin onun bu iddialarına baxmayaraq, məhz sosial şəbəkələrdə AXCP sədrinin qurbanlarına çevrilmiş trollar özlərinə sərf etməyən hər hansı bir faktları gören kimi, həmin faktları ortaya çıxaranlara qarşı olmanın, heç bir mənəviyyətə, ləyaqətə sığmayan vasitələrlə söyüş, təhqir hücumlarına keçirlər. Ən maraqlısı isə budur ki, onlar hətta müxalifət daxilində fəaliyyət göstərən, ancaq onların cinahında yer almayan partiya sədrini, ictimai-siyasi fəalları da söyüş atəşinə məruz qoyurdular. Bu gün də həmin məsələ davam edir və Əli Kərimli ona qarşı çıxan istənilən şəxsə qarşı tərbiyəsiz, əxlaqsız trollarını sözün əsl mənasında qışqırırdı.

Səs yazıları ictimailəşən cəbhələr bu dəfə “Meydan” tv-nin jurna-

listi Sevinc Vaqifqızını, onun həyat yoldaşı - Nida hərəkatının üzvü Məsud Əskəri və “Azadlıq” radiosunun müxbiri İslam Şixəlini təhqirlərə məruz qoyublar

Beləliklə, bugünlərdə AXCP sədrinin yaxın ətrafının ifşası ilə daha bir bənzər hal üzə çıxıb. SİA-ya daxil olan məlumata görə, səs yazıları ictimailəşən cəbhələr bu dəfə “Meydan” tv-nin jurnalisti Sevinc Vaqifqızını, onun həyat yoldaşı - Nida hərəkatının üzvü Məsud Əskəri və “Azadlıq” radiosunun müxbiri İslam Şixəlini təhqirlərə məruz qoyublar. Bunun səbəbi isə çox ilginçdir. Onlar nəyə görə Əli Kərimlini bəyənmirlərmiş, yaxud hansı səbəbə görə AXCP sədri məclisdə çıxış edərkən, “eşq olsun, Əli bəy!” deyə qışqırırlar, əksinə Əli Kərimli çı-

AXCP-nin söyüş hədəfi - “Meydan TV”, “Azadlıq” radiosu və REAL partiyası

xış edəndə onun çıxışına istehza ilə yanaşmaqla gülürlər? Əslində, burada təəccüblü heç nə yoxdur. Belə ki, adları çəkilən şəxslər uzun illərdir ki, AXCP sədri ilə eyni cinahda yer alıblar və illər, aylar keçdikcə bu ünsürün kim olduğunu daha dərinə dərk edəblər - naşı, özündənmuştəbəh və s. İndi onların səhv etdiklərini anladığına görə Əli Kərimlinin adamları tərə-

findən təhqirlərə məruz qalması isə belə qənaətə gəlməyə zəmin yaradır ki, AXCP sədri onlara bu imtiyazı verib.

REAL partiyasının sədri İlqar Məmmədova, həmçinin partiyanın baş katibi Natiq Cəfərliyə qarşı işlətdikləri təhqirləri, ümumiyyətlə, ictimailəşməsinə lüzum görmürük.

Təqdim etdiyimiz səs yazılarında necə deyirlər, ən yumşaq ifadə-

ləri təqdim edirik və AXCP təmsilçilərinin REAL partiyasının sədri İlqar Məmmədova, həmçinin partiyanın baş katibi Natiq Cəfərliyə qarşı işlətdikləri təhqirləri ümumiyyətlə ictimailəşməsinə lüzum görmürük.

Qeyd edək ki, təhqir edənlər AXCP-nin Nərimanov rayon şöbəsinin fəali Elşən Təhməzov və AXCP-nin fəali, Əli Kərimlinin yaxın çevrəsindən olan Babək Şərifdir. Bu qrupa Fuad Qəhrəmanlı, Natiq Ədilovu, Məmməd İbrahimi də əlavə etmək olar. Onu da xatırladaq ki, bu AXCP gənclər komitəsinin sədri Emil Səlim tərəfindən əxlaqsız fotoları yayılan həmin Babək Şərifdir. Bir sözlə, Əli Kərimlinin “biz söyüşə qarşıyıq” iddialarının üzərindən çalın-çarpaz xətlər çəkən bu fakt bir daha onun və yaxın ətrafının iç üzünü ifşa edir.

Rövşən RƏSULOV

Bu, gözlənilən idi. Çünki AXCP-Müsavat Azərbaycanın uğurlarına, təcavüzkar faşist Ermənistanın istər 2016-cı ilin Aprel döyüşlərində, istər ötən il sentyabrın 27-də başladığı təxribatla bağlı ölkənin 50 siyasi partiyaları birlikdə bəyanat qəbul edərək həmrəylik göstərdikləri halda, 30 illik dada-baba torpaqlarının həsrətinə Ali Baş Komandanımızın “dəmir yumruq” siyasəti ilə Güclü Ordumuzun rəşadətli əsgər və zabitlərimizin igidliyi, xalqımızın birliyi nəticəsində 44 gün ərzində Qələbə Zəfəri qazandıq. Xalqımız, bütün türk dünyası, bir çox dövlətlər, beynəlxalq təşkilat və siyasi partiyalar dəstək olmaqla sevincimizə şərik oldular. Ancaq...

AXCP-Müsavat anti-dövlətçilik çıxışları ilə erməni dəyirmanına su tökməklə...

Bəli, kifayət qədər faktlara əsaslanan amillərdən biri də budur ki, birillik AXC-Müsavat hakimiyyətinin bəzi təmsilçiləri istər iqtidarda olduqları dövrdə, istərsə də müxalifətdə olduqları zaman yalnız anti-millilik, dağıdıcı mövqe tutaraq, Azərbaycan dövlətçiliyini, onun müstəqilliyini sarsıtmaq məqsədilə əməli fəaliyyət göstəriblər. O da sirr deyil ki, müxalifətçi partiya sədri adı altında maskalanmış AXCP sədri Əli Kərimli və onun yandaşları, ümumiyyətlə, yaxın ətrafı qarşısında dayanmış əsas məqsəd dövlətimizin strateji hədəflərinin sabotaj olunması, dövlətimizin beynəlxalq aləmdə qazandığı yüksək nüfuzuna xələl gətirməsidir. Bu baxımdan, biz çoxsaylı sübutlar gətirməklə nəticəyə gələ bilərik ki, Əli Kərimlinin fəaliyyəti və irəli sürdüyü iddialar ermənilərin Azərbaycana qarşı həyata keçirdiyi informasiya müharibəsinin başlıca istiqamətləri ilə tam şəkildə üst-üstə düşür. Artıq bu, bir aksiomaya çevrilib. O da bellidir ki, uzun müddətdir ki, AXCP adlı pərdələnmiş təşkilat başda olmaqla, eləcə də sosial şəbəkələrdə fəaliyyət göstərən məlum qrup Əli Kərimlinin sifarişlərinə uyğun olaraq ölkə və xalq üçün ən təhlükəli məqamlarda belə düşmənin informasiya təxribatlarına bəhanə, stimül və dəstək verirlər. Onlar qınanıldıqda isə, Kərimlinin ən çox sevdiyi “silah” - söyüş və təhqir kampaniyası-

Erməniyə xidmət edən antimillilik toplum: AXCP-Müsavat “erməni soyqırımını” tanıdı...

Bunun isə bir adı var- dövlətə və vətənə xəyanət

na start verilir. Sadəcə bir faktla əsaslanaraq. Aprel ayının ilk dörd günündə cəbhədə baş verən məlum hərbi əməliyyatlardan sonra ictimai rəy məhz bu faktorun şahidinə çevrildi. Daha dəqiq desək, heç də təsadüfi deyil ki, Azərbaycanın həm cəbhə xəttində, həm də danışıqlar masası arxasında mühüm üstünlük əldə etdiyi indiki məqamda Əli Kərimli və onun yaxın ətrafı daxilində vəziyyəti gərginləşdirməyə xidmət edən çağırışlar irəli sürməyə başlayıb. Əsas məqsəd ictimai rəyi yanlış istiqamətə yönəltmək, xalqın vətənpərvərlik ruhunu, xalqla hakimiyyət arasında birliyi sarsıtmaq və bununla da dövlətimizin əldə etdiyi mühüm nailiyyətin əhəmiyyətini heçə endirməkdir. Hazırda Azərbaycanın əldə etdiyi üstün mövqeyə dəstək vermək əvəzinə, Əli Kərimli və onun rəhbərlik etdiyi AXCP, onun sosial media-dakı söyüş qrupları tam əks-mövqe tutaraq, erməni dəyirmanına su tökməklə məşğuldurlar. Bununla, qaragüruhçu dəstə xalqın Azərbaycan Prezidentinin yürütdüyü siyasətə etimadının və dəstəyinin daha da yüksəldiyi, cəmiyyətlə hakimiyyət arasında birliyin daha da sıxlaşdığı, Milli Ordumuzun zəfərinin xalqda yüksək əhval-ruhiyyə və Dağlıq Qarabağ münafiqəsinin ədalətli şəkildə, ölkəmizin ərazi bütövlüyü çərçivəsində həll olunduğu bir vaxtda, Əli Kərimli əsl düşməni xislətini bir daha açıq şəkildə ortaya qoymuş olur. Əsl düşməni kimi uğurumuzu uğursuzluq, qələbəmizi məğlubiyyət kimi qələmə verməklə və hakimiyyəti ittiham hədəfinə çevirməyə cəhd gös-

terməklə! Ancaq Müsavat Partiyası və Azərbaycan Xalq Cəbhəsi Partiyası milli həmrəylik nümayiş etdirə bilmədilər. Özlərini xalqın, millətin yanında olduqlarını göstərməyə çalışan Müsavat Partiyası və AXCP Vətənimizin bu ağır günündə, torpaqlarımızın Ermənistanın işğalından azad edilməsi üçün şanlı ordumuzun uğurlu əks-hücum əməliyyatlarına digər siyasi partiyalarla birlikdə dəstək vermədilər. Vətən torpaqlarının düşmən tapdağından azad edilməsinə sevinməyərək, düşməni dəyirmanına su tökdülər. Çünki bu partiyalar...

AXC-Müsavat cütlüyü torpaqlarımızın işğal altına düşməsinə imkan yaratmışdı

Dövlətimizin başçısı dəfələrlə müsahibələrində, görüşlərində, çıxışlarında müstəqilliyimizin ilk illərində AXCP-Müsavat cütlüyünün yarıtmaz fəaliyyətindən geniş bəhs edərək bildirmişdir ki, 1990-cı illərin əvvəllərində Azərbaycanın o vaxtkı rəhbərliyi - AXC-Müsavat cütlüyü torpaqlarımızın işğal altına düşməsinə imkan yaratdı: “Yəni, onların xəyanəti, satqınlığı, fərariliyi nəticəsində torpaqlarımız işğal altına düşmüşdür. Azərbaycan, - əgər belə analogiya aparmaq mümkündürsə, - Qarabağı tərk etmişdi. Biz 2016-cı ildə torpaqlarımızın bir hissəsini qaytarıq, işğalçıları o torpaqlardan qovduq və o ərazilərə həyat qayıtdı, vətəndaşlar qayıtdı, Azərbaycan qayıtdı. Əminəm ki, Azərbaycan öz doğma torpağına, Qarabağ torpağına qayıdacaq. Bizim ərazi bütövlüyümüz tam bərpa ediləcək, necə ki, bu gün biz vaxtilə tərk edilmiş “Qarabağ” yatağına qayıdırıq, eyni qaydada biz doğma Qarabağ torpağına qayıdacağıq. Qarabağ bizimdir, Qarabağ Azərbaycandır!”. Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyev Bakıda Hərbi Qənimətlər Parkının açılışında hərbi qulluqçularla görüşdə bildirmişdir ki, AXC-Müsavat cütlüyünün xəyanəti hesabına, bunun nəticəsində

Suşa və Laçın işğal altına düşdü, çünki onlar üçün hakimiyyətə gəlmək hər şeydən vacib idi: “Xalq Cəbhəsi-Müsavat xəyanətkarları, onların əməlləridir. Ancaq qorxdular, heç burunlarını soxa bilmədilər. Çünki xalq ayağa qalxdı, dedilər ki, gələn kimi sizi burada məhv edəcəyik. Vətəndaş müharibəsinə start verdilər, Gəncəni bombaladılar, Azərbaycan əsgərlərini əsir götürdülər, torpaqlar işğal altına düşdülər. Bu, xəyanət deyil, bəs nədir? 1993-cü ilin aprelində Kəlbəcəri düşməyə təhvil verdilər. Ondan sonra da təşvişə, qorxuya düşdülər, depressiyaya düşdülər. Bu günə qədər də bu depressiyadan çıxma bilmirlər və öz canlarını qurtarmaq üçün o vaxt məcbur olub Heydər Əliyevə müraciət etdilər ki, onları burada - Prezident Aparatının qarşısında asmasınlar. Onların dar ağacı hazır idi. Azərbaycan xalqı cəmi 1 il onlara dözdü. Amma görürün 1 il ərzində nə qədər böyük ziyan vurdular. Torpaqlarımız əldən getdi, Ordunu məhv etdilər, vətəndaş müharibəsinə start verdilər, qardaş qanını tökdülər! Ona görə də mən deyəndə ki, bunlar xəyanətkardır, satqındır, düşməndir, məhz buna əsaslanaraq, tarixi faktlara əsaslanaraq deyirəm. Onların bu mənfur xisləti bu gün də özünü büruzə verir. İkinci Qarabağ müharibəsi zamanında da altdan-altdan bizim Ordumuza şər ataraq, haqq işimizə şər ataraq düşmənin dəyirmanına su tökdülər. Ona görə də bu tarixi bilmədən bugünkü realığa düzgün qiymət vermək mümkün deyil. Məhz Azərbaycan xalqının dəstəyinə arxalanaraq Heydər Əliyev 1993-cü ildə hakimiyyətə gələndən sonra bütün xoşagəlməz hallara son qoyuldu. Bu gün isə, Azərbaycanda fəaliyyət göstərən siyasi partiyalar ABŞ prezidentinin qondarma “erməni soyqırımı” məsələsi ilə bağlı mövqeyinə dair bəyanat qəbul etdiyi halda ....

AXCP-Müsavat “erməni soyqırımını” tanıdı

Azərbaycandakı siyasi partiya-

lar ABŞ prezidenti Co Baydenin qondarma “erməni soyqırımı” ilə bağlı mövqeyinə dair bəyanat qəbul edərkən Müsavat Partiyası və AXCP yenə kənarda qaldılar. AXCP sədri Almaniya bundestaqının qərarına görə Türkiyə və Azərbaycan iqtidarlarını qınadı: “Açıq etiraf etmək lazımdır ki, bugünkü qənamənin qəbul edilməsində Türkiyə hakimiyyətinin və qismən də Azərbaycan hakimiyyətinin səhv siyasətlərinin də ciddi payı var”.

Nə qədər həyasız, çərəyi dizinin üstündə olan, mənəviyyətsiz, əxlaqsız, millətə, dövlətə xain olan belə danışasan. Satqıncılıqla ömür sürmək insan deyil, iblislikdir. Belə ki, o, Almaniya parlamentinin “erməni soyqırımı”nı dəstəkləyən qərarını şərh edərək, özünün facebook səhifəsində Türkiyə və Azərbaycan iqtidarlarını suçlayıb. Bu addım heç şübhəsiz ki, birbaşa mənası ilə, erməniləri və bu cür hərəketi edən Almaniya parlamentini dəstəkləmək deməkdir. Üstəlik, burada Azərbaycan hakimiyyətini qınamaq daha absurd addımdır. Bax, deyəndə ki, Ə.Kərimli sən iblisənsən, xəyanətkar, cinayətkarsan - başdan-ayağa həyat xronologiyası bu təsdiq edir. Gör sən kim erməniyəlağı? Türkiyə kimi qüdrətli bir ölkənin bütün müqavimətinə rəğmən qəbul olunan xain qərara görə Azərbaycan iqtidarını suçlayaraq, Ermənistanı “çox demokratikləşmiş ölkədir” deyirsən. Səbəb nədir? Əli Kərimli və ona yaxın media niyə hər zaman Türkiyəyə qarşı olursan? Çünki bu satqınlığı ilə açıq-aydın erməniyə “dayı”, “dost” deməklə nə qədər böyürsən də, AXCP-Müsavat kimiləri tarixin erməni üfunəti verən zibilliyinə atıblar. Və bu gün Azərbaycandakı siyasi partiyaların ABŞ prezidenti Co Baydenin qondarma “erməni soyqırımı” ilə bağlı mövqeyinə dair bəyanata qoşulmamaları, heç bir etirazlarını bildirməməsi bu vaxta qədər səslənən onların xaricdən idarə olunması ilə bağlı iddiaların bilavasitə öz təsdiqini tapmasıdır. Onların etiraz etməməsinin səbəbi hamıya bellidir. Məqsəd Azərbaycanın bu uğurunu həzm edə bilməmək, hər vasitə ilə dayandırmağa və ölkəni geriye sürükləmək üçün ölkəmiz əleyhinə, onun imicinə zərbə vuran hərəkatlərə əl atırlar. Bunu isə bir adı var - dövlətə və vətənə xəyanət.

Rəfiqə HÜSEYNOVA

Qəzet 1991-ci il
yanvarın 11-dən çıxır

29 aprel

Son səhifə

Kərim Benzema Çempionlar Liqasının tarixinə düşüb

Komandasının yeganə qolunun müəllifi olan fransalı forvard qitənin bir nömrəli klub turnirində 71-ci dəfə fərqlənməklə "kral klubu"nun keçmiş futbolçusu Raul Qonsalesə çatıb. Hazırda yalnız Kristianu Ronaldu (134), Lionel Messi (120) və Robert Levandovski (73) Benzema və Rauldan daha çox qol vurub. Benzema, həmçinin Çempionlar Liqasının yarımfinalında qol vuran ən yaşlı futbolçu kimi də tarixə düşüb. O, 33 yaş 129-cü günündə fərqlənib. Daha əvvəl Ronaldo 32 yaş 86-cı günündə qol vura bilib.

Madrid "Real"ının ulduz futbolçusu Kərim Benzema futbol üzrə UEFA Çempionlar Liqasının tarixinə düşüb. Belə ki, 34 yaşlı hücumçu buna evdə İngiltərənin "Çelsi" klubu ilə 1:1 hesablı heç-heçə etdikləri matçda nail olub.

Gec ailə quranlar niyə daha xoşbəxtdirlər?

Sosial mühitin təzyiqinə görə ailə quranların sayı çoxalır. Beləliklə, insanlar ailə qurmaq üçün deyil, müvəqqəti hisslər və təqalmaq qorxusu səbəbindən buna tələsirlər. SİA-nın Türkiyə mətbuatına istinadən verdiyi məlumata görə, bu mövzuda aparılan araşdırmalar gec yaşda evlənənlərin daha xoşbəxt olduğunu söyləyib. Bəs bunun səbəbi nədir?

Psixoloqlara görə, böyük bir əlaqə qura bilmək üçün, 6 prinsipə əsaslanmalıyıq. Bu 6 prinsipi qəbul etdiyimiz zaman evlənməyə hazır ola bilərik.

1. Sevgi fərdi inkişafa kömək edir

Yetkin insanlar öz başlarının çarəsinə baxa bilər və sevgi də onlara güc verir. Yetkinliyin yaşla çox əlaqəsi olmasa da, mütəxəssislər yetkinliyə çatmağın bəzi təcrübələrin nəticəsi olduğunu deyirlər. Bu səbəblərdən gec evlənənlər, erkən yaşda evlənənlərlə müqayisədə münasibətlərdə daha sərbəst və xoşbəxtdirlər.

2. Sevgi fədakarlıq gətirir

Öz-özünə bəs edən insan boşluqlarını başqası ilə doldurmağa çalışır. Hətta, əksinə, əllərində olanları bölüşməyi sevir. Sevdiniz insan haqqında düşünmək və lazım gəldikdə onun üçün fədakarlıq etmək erkən yaşlarda daha çətin ola bilər.

3. Sevgi iradədir

Müəyyən bir yaşdan sonra həyatda əhəmiyyət və prioritet sıramız dəyişə bilər. Çox vaxt istədiyimiz şey sülh, sevgi və sədaqətdir. Mütəxəssislər gec evlənməmiş şəxslərin qarşısındakına daha çox zaman ayırdıqlarını vurğulayırlar.

4. Sevgi məsuliyyətdir

Məsuliyyət, yetkini uşağıdan ayıran şeydir. Münasibətlərdə etibar edə bilmək çox vacibdir.

5. Sevrədən küskün ola bilərsiniz

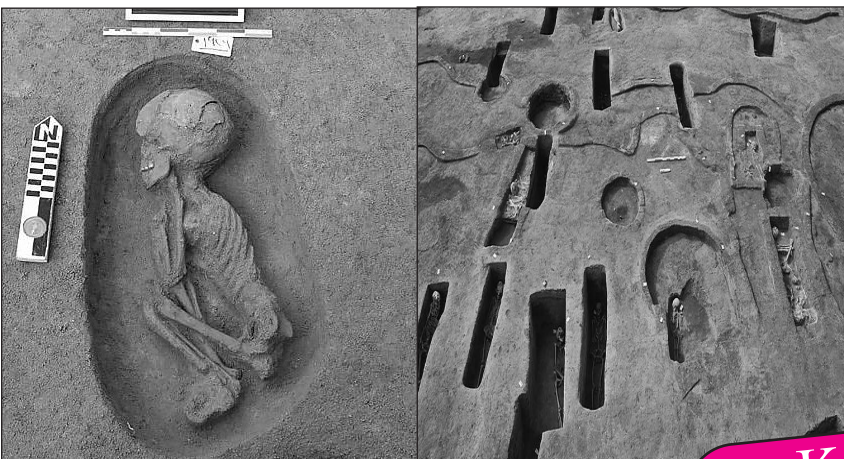
Acı və məyusluq həyatımızdakı normal şeylərdir ki, hətta, yaxınlarımız da bizi həmişə qoruya bilməzlər. Çətinliklərin öhdəsindən gəlmək üçün cəsarətli olmalıyıq və heç kime şikayət etməməliyik. Bu vəziyyətdə əlaqələr güclü və dərin olacaq.

6. Şəxsiyyətə hörmət

Yetkin insan hədəflər qoyub özünü tapır. Buna görə, başqasının qərarlarına hörmət etməyə hazırdır. Belə münasibət təzyiqdən uzaqdır. Tərəflər bir-birlərinə azadlıq verir və hər zaman uzlaşma əldə etməyə çalışırlar. Yalnız öz maraqları ilə məşğul olan insanlar heç nəyi dinləməyə, anlamağa və qəbul etməyə hazır deyillər.

Ayşən Vəli

Eramızdan 6000 il əvvələ aid 110 qəbir aşkar edilib

düzbucaqlı formalı məzar var. Nazirlik oval formalı beş türbənin e.ə. 3200-3000 illər arasında davam edən III.Nakada dövrünə aid olduğunu bildirib. Arxeoloji ekspedisiya yaşlı və uşaq skeletləri ilə yanaşı cənəzə avadanlığı və saxsı qablar kimi əşyalar da aşkar edib. Misir 2011-ci il Ərəb baharından və sonrasındakı Covid-19 epidemiyasından mənfəət təsirlənən turizmi canlandırmaq üçün arxeoloji qazıntıları sürətləndirib.

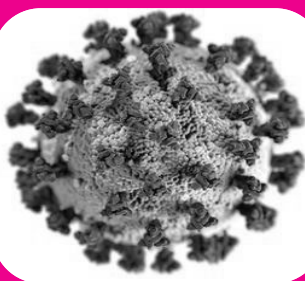
Aysel Məmmədova

Misirdə arxeoloji qazıntılar aparılan ərazidə eramızdan 6000 il əvvələ aid 110 qəbir aşkar edilib. SİA bunu Misir KİV-lərinə istinadən xəbər verir. Misir Turizm və Tarixi Əsərlər Nazirliyi çərşənbə axşamı mətbuata verdiyi açıqlamada Qahirədən təqribən 150 kilometr şimal-şərqdə Dakahliya əyalətində

yerləşən Koum al-Khulgan arxeoloji ərazidə üç fərqli dövrə aid 110 qədim məzar tapıldığını açıqlayıb. Açıqlamada, oval formalı 68 məzarın Miladdan əvvəl 6000-3150-ci il tarixli Xanədanlıq Dövrünə aid olduğu ifadə edilib.

Arxeoloji tapıntılar arasında Sami xalqının Qədim Misiri idarə etdiyi İkinci Orta Dövr (M.Ö. 1782-1570) kimi tanınan antik dövrlərdən olan 37

Koronavirusu bir saniyəyə məhv edən üsul tapılıb

Texasın A&M universitetinin bir qrup tədqiqatçısı SARS-CoV-2 virusunu bir anın içində məhv etməyə imkan verən qurğu yaradıb. SİA xəbər verir ki, paslanmayan poladdan hazırlanmış bu boru seksiyasına koronaviruslu məhlul tökülür. Cihazı 72 dərəcə selsi-yədək qızdırdıqda, virusun titri cəmi yarım saniyə ərzində 100 min dəfə azalır. Bu isə patogeni neytrallaşdırmaq üçün kifayətdir.

Tədqiqatçıların məlumatına görə, termik işlənmə sözügedən üsuldan mövcud isitmə, havalandırma və kondisioner sistemlərində istifadə etməyə imkan verəcək.

ELAN

Bədəlov Şahmar Bədəlov oğluna 03.08.2012-ci ildə verilmiş 36828 sayılı əmək kitabçası itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Baş redaktor:

Bəhruz Quliyev

Baş redaktorun müavinləri:

**Valeh Məhərrəmli
Fətulla Həsənov**

**Ünvanımız: Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 66.**

Şəhadətnamə: № 022492

http://www.ses-news.az

http://www.sesqazeti.az

E-mail: ses@sia.az

Tel:598-33-90 Faks:493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi ilə müəllifin
mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet "Səs" in komputer mərkəzində yayılır, səhifələnilir.

"Azərbaycan" nəşriyyatında çap olunur
Qəzetdə AzərTAc və SİA agentliklərinin
məlumatlarından istifadə olunur.

**Qəzet
bazar və bazar
ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur
Tiraj: 4600**